

17
Be

G. 9. 2.

[Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

1. David Chytrci Chronologia
2. Mostimi Examen Calendarii novi
gregoriani.
3. Hestuhig von grandlinburgi von
colloquio.
4. Elect. Sax. augusti Parentatio.
5. frantzöskt Rwig intordnicks vid
friflygs religion.
6. friflygs antskriben tigen
vid frantzöskt Rwiges
danning an tuit sifland
7. bforbon sofor person
til anno 1500, --- 1586.
8. Lucas ofiander a diakon
vid ~~et~~ Jesuiton.

2

M. Michaelis Mæstlini

Gœppingensis, in Tubingensi
Academia Mathematici

ALTERVM EXA-
MEN NOVI PONTIFICIALIS GRE-
GORIANI KALENDARIJ, QVO EX IPSIS
fontibus demonstratur, quòd nouum Kalendarium om-
nibus suis partibus, quibus quàm rectissimè refor-
matum vel est, vel esse putatur, multis modis
mendosum, & in ipsis fundamen-
tis vitiosum sit.

*QVO AVTHOR VNIVERSOS MATHE-
maticos, qui vel primùm confecere nouum illud Kalendarium, vel
defendère hactenus, audacter prouocat, vt nisi Impostores, & publi-
cæ pacis in S. Romano Imperio turbatores haberi velint, ad hoc Exa-
men respondeant. Aut si respondere nequeant: vt se nimis temerario
applausu, & præcoci consilio hoc Kalendarium collaudasse, atq; pas-
sim ad recipiendum persuasisse, ingenuè pro communis Patriæ sala-
te, agnoscant.*

TUBINGÆ,
Apud Georgium Gruppenbachium.

M. D. LXXXVI.

TREATATIO AD CAN.

M. Michaelis Mastlini

Georgiensis in Tubingensi

ALTE RV M EXA

MEK NOVI PONTIFICIALIS GRB

... in violatione ...

QTO ATTOR ...

... in violatione ...

T V B N G R

Apud Georgiam Grubensbachiana

M. D. LXXXVI

PRÆFATIO AD CAN- DIDVM LECTOREM.

RECTISSIME SENECA DIXISSE, quòd omne vitium habeat patrocinium suum: quotidiana rerum experientia testatur. Nullum enim vitium tam grande est, quòd sub virtutis specie se non venditet: Nihil tam vitiosum in publicum profertur, quòd non apud aliquos & excusationem & patrocinium inueniat. Sed ut res alias silentio præteream: Cùm initio nouum Papale Kalendarium in lucem prodiret, ego quidem mihi nunquam persuadere potuissem, quòd tam longè lateq; per Europam spargi, sepere, radicesque agere possit, quandoquidem in fundamentis nihil certitudinis, nihil laudabile, nihil boni ei inest. Vnde apud me certus erã, quòd Mathematici, postquam putridas eius radices aspexerint, haud dubio mox sint eas toti Mundo demonstraturi, simulq; totum Christianum orbem ab eius receptione dehortaturi, ne scil. ipsa pro veteri Kalendario, paulo aliter iam, quàm olim, se habenti, aliud nouum vitiosissimum protrudant, cuius surculi vredine corruptissimi multorum malorum causa fiant. Sed ecce contra omnem spem, nullus Mathematicorum in publicum progreditur, qui de veritate sufficienter, pro ut par est, testetur: At contra potius non pauci inueniuntur, qui de hoc Kalendario, tanquam de re optima, utilissima, & saluberrima mirifice gloriantur.

Quid hic mihi faciendum sit, propè ignoro. Dum enim ad alias scientias respicio, video eas ad summum fastigium ascendisse, vnde de fœlicitate huius seculi omnes bonos gaudere posse existimo. Sed si considero, quòd Mathematicorum nullus absurditates istas, quibus nouum Kalendarium laborat, pro dignitate excipit, licet semina palpabilium eius errorum partim alibi, partim in mea Dialectici germanica anno 1583. edita habeantur: in diuersam rursus rapior sententiam, ut in seculo hoc felici, infelicitati Mathematica disciplina condoleam, quòd in tanta Mathematicorum turba,

P R A E F A T I O.

nullus inuenitur, qui praesenti huic malo se opponat, ne tot regna orbis Christiani errore inuoluantur, falsoq; persuadeatur, quod nouum Kalendarium recipiendum, nullius imperfectionis coargui queat, sed potius, plenissimè praestet, quaecunq; à reformato Kalendario exoptari possint. Tacentibus ergo reliquis, ego tacere non possum: Sed, quoniam intelligo Kalendarij huius receptionem à suis patronis maius subinde & fortius patrocinium, praeter meritum consequi: quoniam video eos pluribus semper commendationibus hoc opus extollere: quoniam animaduerto receptionem eius paulatim magis magisq; seuerè urgeri: intermittere non potui, quin praeter meam Dialexin priorem, hoc nouum alterum Examen alijs quoq; communicarem, & hoc ipso Mathematicos eos, qui Kalendarij huius noui sunt vel autores, vel tam acerrimi defensores, temeritatis suae, nec non officij sui admonerem. Nemo enim eorum factum probabit, quo totum hoc noui Kalendarij opus non prius ad lydium lapidem, sicut hoc Mathematicos facere & decere & debere sciunt, examinârunt: quam praecocibus consilijs (quae ab ipsorum non paucis, & quidem tanquam à iuratis, non praecocia, sed benè deliberata petita sunt) alijs receptionem eius persuaferunt. Haec autem ea spe fretus publicare volui, quia spero Mathematicos illos hoc scripto ex veterno tandem exuscitados errorem suum agnitu-ros, Deoq; gloriam daturus, atque sententiam suam antea temerè conceptam, iam piè pro patriae salute emendaturos esse. Confido alios quoq;, quos patriae salus tangit, ubi hanc noui Kalendarij imbecillitatem perspexerint, de qua nihil tale ipsi prius à suis audiuerant, haudquaquam ultra ei se credituros esse, quis enim sciens & volens errore se, suosq;, adeoq; totum Christianum orbem inuolui pateretur? Deus Opt. Max. gratia sua his adesse, suaq; clementia, quicquid mali ex vitioso hoc Kalendario originem trahit, impedire, auertere, & abolere velit.

Tu Lector candidè, lege haec, perpende, &
da gloriam Deo. Vale.

DEMONSTRATIO

NECESSARIA ET PERSPICUA:

QUOD NOVVM PONTIFICIALE GREGORIANVM

Kalendarium omnibus suis partibus, quibus quàm rectissimè reformatum putatur, multis modis mendosum, & in ipsis fundamentis ruinofum sit.

ARIETATE DE NOVO KALENDARIO

passim mouentur quæstiones & disputationes, quibus ipsum à nonnullis, præsertim à pontificijs non modo approbatur, sed acerrimè etiam defenditur: ab alijs aut tanquam receptu indignum, multis modis impugnatur. Potissimum aut Pontificiorum argumentum consistit in accusando vetus Romanum seu Iulianum Kalendarium multiplicis imperfectionis, in quam diuturnitate temporis sit prolapsum: Et contra in commendando Kalendarij noui perfectam reformationem, qua non solum omnia erronea sint sublata, sed etiã futuro tempore tanta prouidentia sit prospectum, vt Kalendarij huius calculus nullo vnquam tempore in PERPETVVM vlli mutationi obnoxius esse videatur. Hinc ridiculos eos esse putant, qui vetustatis amore mendosum illud, imperfectum & collapsum Kalendarium Iulianum, nouo huic restituto, perfectissimo & omnibus numeris absolutissimo, præferunt. Quanquam autem à diuersum sentientibus huic & alijs Pontificiorum rationibus multa (& rectè quidem) opponantur, qualia sunt: De libertate Christiana, an Ecclesia ad certum tempus secundum Astronomicum calculum reformatum, sit alligata in festiuitatum annuarum celebratione? An Pontifici Romano liceat tempus & Kalendarium reformare? An Christiana Ecclesia teneatur Religionis necessitate illud Kalendarium recipere, quod prima sua origine à Pontifice Romano est oriundum, licet id postea sub alio titulo offeratur? Item, an conducatur, vt propter pacis & concordie conseruationem, in contractibus & negociationibus, altera pars se eidem Kalendario submittat, cui Pontifex suos subiugauit, & alijs multis, vt idem facerent, persuasit? &c. Quanquam, inquam, hæc & aliæ non pauca disputationes Pontificijs rectissimè opponantur: interim tamen, quoniam instare non est soluere,

Potissimum noui Kalendarij patronorum argumentum: vetus Kalendarium est erroneum, nouum autem perfectissimum: ergo illud est abolendum, & hoc recipiendum.

uere, scrupulus principalis illius argumenti in animo relinquitur. Nam quod perfectum, & ab omnibus mendis repurgatum est, occultū semper & quasi tacitum fauorem sibi conciliat: At contra defensio rei imperfectæ, aut in totū falsæ, semper suspecta esse videtur.

Propositio.

Quid ponderis igitur hoc Pontificiorum primarium fundamentum habeat, libeat mihi, tanquam Mathematico, mathematicè per calculum Astronomicum, ex quo solo hæc causa decidenda est, quia inde originem suam deduxit, examinare. Aliæ verò causæ, quæ pium animum ab hoc Calendario nouo absterrere & debent & possunt, explicatæ sunt scriptis publicis, cum ab alijs magnis viris præclare, tum etiam à me peculiari quadam Exegesi seu Dialecti, quæ Anno 1583. Heidelbergæ vernacula lingua Germanica excusa est. Quod si ergo noui Calendarij calculus Astronomico calculo satisfacere deprehendatur: non immeritò ipsius autor sua commendatione, tanquam vir satis acuti ingenij, non erit priuandus. Sin contra: tum poterunt Pontificij mox sibi met ipsis prædicere, quodnam sit omnium rectè sentientium futurum iudicium de reliquis suis fundamentis, quibus ipsi hanc suam nouam creaturam tantis laudibus efferunt.

Occasio scripti huius,

Agam autem hoc scripto, sepositis omnibus alijs disputationibus, tantummodo de illo principali Astronomico Argumento, tanquam Mathematicus cum Mathematicis, & quidem cum solis ijs, qui Calendarij huius noui sunt vel Autores, vel Patroni (cum reliquis mihi negocium non est, nisi, quod plane mihi persuadeo, eos in hoc vnanimiter mecum sentire.) Et hoc eò libentius, maiorique cum promptitudine, quòd per fide dignos quosdam mihi nunciatum est: quendam magnæ existimationis Mathematicum in mandatis habere, vt meum scriptum, seu Dialectin illam Germanicam, Anno 1583. publicatam, refutet. Quam refutationem ego quidem magno desiderio hætenus expectaui, sed videre non potui. Quare vt ille Mathematicus, quisquis sit, habeat quod agat, & si in noui Calendarij defensione adhuc persistit, nouisse possit, quoniam se conuertere debeat, si gloriam victoriæ & triumphum de me reportare volet: ego illi meæ Dialecti (quam hic vno verbo totam repetitam volo, non enim eorum, quæ ibi scripsi, me pœnitet) hoc scriptum præsens, velut Supplementum adiungam. Quod vt legat & examinet cupio. Rogo autem & obtestor eum, vt vel ipse, vel quicumque alius ex suis complicibus, Calendarij noui defensoribus, mihi, si possibile ipsis sit, respondeat. **Hic Rhodus, hic saltus.**

In

3.

*In quot capitibus nova Reformatio
Kalendarij Gregoriani perpe-
tui consistat.*

TRIA sunt capita, quibus nova Kalendarij Gregoriani perpetui reformatio nititur, quæ eadem Pontifex Romanus Gregorius XIII. in Bulla ei præfixa enumerat.

I. Restitutio & copulatio æquinoctij verni in 21. diem Martij, tali adhibita cautela, vt inde, velut à propria & fixa sede, nunquam, vsque in perpetuum possit recedere.

II. Correctio aurei numeri per Cyclum Epactarum, ea ratione, vt Epactarum numeri non modo singulis omnium annorum mensibus diem nouilunij: verum etiam, & quidem principaliter Terminum Paschalem, hoc est, certum diem proximi plenilunij post Æquinoctium vernum verum sequentis, quotannis infallibiliter demonstrent.

III. Certus dies Dominicus Paschatis, quod celebrari debeat die Dominico proximo à plenilunio, quod primum sequitur post Æquinoctium vernum verum.

De his Pontifex Gregorius XIII. in Bulla super hoc suum Kalendarium: Allatus est, inquit, nobis liber à dilecto filio Antonio Lilio, Artium & Medicinæ Doctore, quem quondam Aloysius eius Germanus frater conscripserat, in quo per nouum quendam Epactarum Cyclum ab eo excogitatum, & ad certam ipsius Aurei numeri normam directum, atque ad **Q V A M C V N Q V E** anni solaris magnitudinem accommodatum, **OMNIA** quæ in Kalendario collapsa sunt, **CONSTANTI RATIONE**, & **SECVLIS OMNIBVS** duratura, sic restitui posse ostendit, vt Kalendarium ipsum **NULLI VNQVAM MUTATIONI IN POSTERVM** expositum esse videatur. Hoc elogio Pontifex maximam profecto auctoritatem suo Kalendario conciliauit. Verum quoniam Mathematico turpe est Auctoritatibus aliorum niti velle, si quando rationes præsto haberi possunt: Idcirco singula hæc correctionis capita examinanda mihi sunt. Vtinam idem ab alijs Mathematicis etiam esset factum.

Caput

Caput primum.

*AN AEQUINOCTII VERNI SEDES IN
nouo Pontificali Kalendario, tam fixa sit, in die 21. Mar-
tij, vt ab eo NVN QVAM dimo-
ueri possit.*

Quid in nouo Ka-
lendario reforma-
tum sit, & quo-
modo,

I. Defectus. Im-
possibile est, cor-
rectionem nouam
esse perfectam,
quia ex imperfe-
ctis tabulis produ-
citur.

VT Aequinoctium vernū verum ex 11. die Martij, ad quem
sua continua anticipatione deuenerat, reduceretur ad 21.
Martij, quo, tempore Nicæni Concilij, fuerat, præcepit
Gregorius XIII. Papa, dies 10. integros omittere. Et vt in ea die,
ceu fixa sede perpetuo hæreret, nec sua illa anticipatione variare-
tur, statuit, singulis 400. annis tres dies intercalares extermi-
nare, &c.

Hic mox omnium primò quæritur, ex quibus Tabulis Astro-
nomicis noui Kalendarij reformatio prodierit? Ipsæ enim solæ sunt
fundamentum eius. At eas ipsas oportet perfectissimas esse, & cum
cælo exquisitissimè congruentes, quandoquidem ex eis confectum
est Kalendarium PERPETVVM, ac OMNIBVS SE-
CVLIS duraturum, vt Pontifex ait. Ad hoc respondeo: Auto-
rem vsus fuisse Tabulis Prutenicis. Nam ipsum nullas nouas mo-
tuum Tabulas, ex recentissimis proprijs obseruationibus fideliter
extractas, quibus veterum Tabularum imperfectio reficeretur, ad
manus habuisse, euidentissimè tam suo, quam aliorum alto silentio
demonstratur. Certè si Tabulas nouas ipsi habere licuisset, quis du-
bitat, quin magnopere de eis fuisset gloriatus? siquidem si quic-
quam ad commendationem huius operis facere potuisset, ipse pro-
fecto hinc & sibi & suo huic operi ingentem promeritus fuisset. Sed
& Christophorus Clavius Bambergensis Iesuita, degens Romæ, in
Commentario scripto in sphaeram Ioan. de sacro Buscho, & eodem
tempore edito, quo Autor hoc suum Kalendarium parturuit, cor-
rectionem hanc egregiè quidem extollit, sed nouarum tabularum
toto illo libro astronomico ne verbulo meminit. Quare certissi-
mum est, nullas nouas tabulas hoc opus obstetricasse.

Extant autem pro motibus cælestibus computandis nostro
seculo congruentibus nullæ aliæ tabulæ, præterquam Alphonsinæ
& Prutenicæ, atque ex alterutris harum deductæ. Porro de vtri-
que harum cõmunis omnium Mathematicorum querela est, quòd
etiam earum calculus cum cælo non exactè congruat.

Hinc

Hinc ergò statim in primo vestibulo satis magna noui Kalendarij imperfectio comparet, quòd nimirum prima eius fundamenta vacillent. Quomodo enim fieri poterit, vt perfectum, perpetuum, omnibusq; seculis sine vlla mutatione duraturum opus extruatur ex fundamento imperfecto, cui omnes intelligentes tantis desiderijs & votis aliquem artificem precantur, qui illud ex nouis obseruationibus restituat:

Sed Alphonfinarum ne, an Prutenicarum tabularum numeros secutus sit Autor, hoc scire non parùm interest. Id autem colligitur ex ipso opere. Primò quidem, dum æquinoctium verum verum omissione 10. dierum, restituitur in 21. Martij, subiunuitur, quòd ipsum ante restitutionem fuerit die 11. eiusdem mensis. Verùm Prutenicæ tabulæ reponunt id in 11. diem Martij, Alphonfinæ autem vno die anticipant, his enim Aequinoctium incidit in diem 10. eiusdem. Deinde in Bulla Pontificis mentio fit secunda vice diuersarum anni quantitarum, quòd sc. noui Kalendarij Epactæ ad quamcunque anni magnitudinem sint accommodatæ. Sed Prutenicæ tabulæ annum vertentem verum à medio distinguunt, eumq; aliàs esse maiorem, aliàs minorem, vt mox dicetur, docent, sicut Copernicus hoc ex fundamentis demonstrat. Alphonfinis autem tabulis hæc inæqualitas prorsus est ignota. Huc accedit, quòd in Cyclo Epactarum nouum hoc Kalendarium illam oppositionem lunæ & Solis, quæ in annis, quorum aureus numerus est 14. quàm proximè ipsi æquinoctiali horæ adheret, hoc seculo nondum pro termino paschali agnoscit, tanquam quæ nondum sequatur, sed adhuc præcedat medio suo motu ingressum solis in primum Arietis punctum, de qua re infra plura. Sed Alphonfinæ tabulæ medium hoc plenilunium iam nunc faciunt æquinoctio posterius, at Prutenicæ prius. Ergò in noui Kalendarij confectione autor tabulas Prutenicas Alphonfinis præferre voluit: In quo sanè prudentior fuit, quòd eos sequendos statuit numeros, qui etsi perfectissimi non sunt, reliquis tamen omnibus perfectione præstant, alioqui enim nimis fuisset absurdus.

Nunc ad rem ipsam. Autor Kalendarij reduxit æquinoctium verum verum, omissione 10. dierum, ex die 11. Martij. in 21. eiusdem, & vt ei sedem ibi perpetuo fixam constitueret, Cyclum siue tabulam æquationis cycli solaris condidit, qua singulis annis 400. (quibus alioqui æquinoctia mediâ, non autem vera, vt mox dicetur, anticipant toto ferè triduo) tres dies intercalares transiliantur: hac conditione seruata, vt omnes anni centenarij, quorum nu-

B meri

meri correspondent annorum communium numeris, pro communibus & ipsi habeantur, eliso die intercalari: oportebat enim alias etiam ipsos esse bissextiles. Quorum centenariorum autem numerus respondet anni alicuius, infra centenarium, bissextilis numero: ut is demum quoque maneat bissextilis. Itaque sicut post tres annos communes consuetum est quartum bissextilem sequi: ita inter ipsos centenarios tres continue se sequentes, pro communibus habendi erunt, quartus vero bissextilis retinetur. Hinc sicut minorum numerorum infra centum, anni 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, &c. semper sunt communes, anni autem 16, 20, 24, &c. bissextiles, illi dierum 365. hi 366. Ita etiam in nouo Kalendario anni 1700, 1800, 1900, 2100, 2200, 2300, 2500, &c. communes erunt, sed anni 1600, 2000, 2400, &c. bissextiles. Et hoc quidem continua serie in perpetuum absque vlla intercidente inaequalitate.

2. Defectus, Aequinoctiorum anticipatio non est aequalis: ergo non potest in 21. Martij permanere.

Hic nunc adeste vos Mathematici, ac considerate, an ne correctio ista cum rei veritate, & cum experientia manifesta, videlicet cum vera anni magnitudine congruat, sicut ea de re Pontifex in Bulla magnis verborum ambullis gloriatur? Aequalis quidem annus tropicus est dierum 365. horarum. 5. scrup. 49. sec. 16. hoc est, a quadrante diei, siue a sex horis deficit 10. minutis & 44. secundis ferè, unde in annis 134. complet anticipatio vnum ferè diem, & annis 402. ferè totum triduum. At in rerum natura nobis nequaquam medius vel equalis, sed verus annus apparet, unde ad verum annum reducere solemus, quaecunque annuis temporibus adherent, nec alius mediorum annorum, sicut nec mediorum motuum usus est, quam ut nobis veros monstrent, quibus inuentis, medios mox relinquimus. Verus autem annus alias, ut ex Prutenicis tabulis cognoscitur, est 365. dierum. horar. 5. scr. 55. sec. 53. alias dierum 365. horar. 5. scr. 42. sec. 38. Quae diuersitas efficit, ut aequinoctia & solstitia vera non equaliter singulis 134. annis, sed interdum ferè 80. interdum vix 300. annis vno die retrocedant. Anno 216. ante Christum natum erat Sol in aequinoctio verno vero die 23. Martij, hora 9. pomeridiana, Anno 89. post Christum natum, hoc est a priore tempore post 304. annos, attingit Sol idem aequinoctium die 22. eiusdem mensis, hora 9. post meridiem. Sic anno 1501. erat Sol in aequinoctio verno vero die 11. Martij, sesquihoris ante meridiem. Sed anno 1805. hoc est rursus post 304. annos, eò rediit sol die 10. Martij circa horam 11. meridiei. At anno Christi 753. Sol hoc veri aequinoctij punctum ingressus est die 17. Martij, hora

hora 2. pomerid. Inde post 84. annos, videlicet Anno 837. eò re-
uersus est die 16. Martij, hora 2. p. m. Hinc manifestum est, quòd
æquinoctiorum anticipatio interdum in annis 84. tanta sit, quanta
alias in 304. annis, sicut eadem de re in Dialexi mea germanica,
cap. 11. copiosius dixi. Intendat ergò Kalendarij Autor hic omne
suum robur, & vos alij eius defensores coniungite vires vestras,
necesse enim vobis est, vt hoc Elogium Pontificis, qui Kalenda-
rium vestrum ad omnem anni magnitudinem congruere gloria-
tur, concilietis cum illa triduana æquali in 400. annis anticipatio-
ne. Hoc enim nisi fiat, profectò æquinoctium verum verum
ex manibus vestris elabetur sicut anguilla, nec poteritis in sedili
suo, quod diei 21. Martij, magno labore affixistis, detinere.
Quemadmodum exemplis sequentibus hæc res magis euidenter
parebit.

Anno 1600. incidit æquinoctium in diem 10. Martij, hor. 8.
cum dimidia, p. m. Anno 1900. in 9. Martij, hor. 8. cum dimidia,
p. m. secundum numeros dierum veteris Kalendarij. Vera ergò an-
ticipatio est tantummodò vnus diei. Sed nouum Kalendarium his
300. annis præterit totum triduum, nimirum dies intercalares an-
norum 1700. 1800. 1900. Quare secundum eius numeros incidet *Æquinoctium die*
hoc æquinoctium (demptis etiam 10. reliquis diebus) anno 1600. 20. 22. 23. Martij,
in diem 20. Martij, at Anno 1900. in 21. Martij. Præterea in an-
nis post 1900. sequentibus, hæc ipsa diuersitas maiora habet incre-
menta, vt: anno 1905. qui primus est post aliquem annum bissexti-
lem, incidit æquinoctium in 23. Martij, horam 2. matutinam. An-
no 1906. qui secundus est itidem post aliquem intercalarium anno-
rum, fiet æquinoctium die 23. hora 8. antemer. & Anno 1907. 3.
post bissextilem, erit æquinoctium die 23. Martij, hora 2. pome-
rid. Videtis ergò vos, qui tantis laudibus Kalendarium hoc supra
astra attollitis, & sedem fixam in eo pro æquinoctio celebratis,
quòd æquinoctium hoc vobis nimis sit lubricum, quàm vt in
21. Martij detineri possit.

Sed quid multis? Quid iactat Kalendarij Autor, Pontifex, & *Æquinoctiū iam*
eorum asseclæ, huius Kalendarij perfectionem? Cum tamen præ-
sentium, quibus iam viuimus, annorum experientia eam falsitatis *nunc nostro seculi*
coarguat? Nec enim ommissio 10. dierum reduxit æquinoctium *lo aliquoties est*
plenarie in 21. diem Martij. Nam hoc nostro tempore ipsum inci-
dit omni intercalari anno, non in 21. sed in 20. Martij. Vt: Anno
1584. erat illud in 20. Martij hora 10. noctis. Anno 1596. idem
B 2 crit

erit hora 9. noctis eiusdem diei. Anno 1612. hora 8. & 1624. hora 7. pomerid. eiusdem 20. diei Martij, & sic consequenter. Quin etiam post annum 1640. ascendet æquinoctium etiam in ijs annis, qui primi sunt post intercalares, in eundem diem 20. Martij. Itaque ab eo anno venient omnium bissextilium, & omnium proximè post eos sequentium annorum æquinoctia in diem 20. Martij, vsque ad annum 1700. Et quanquam omissione diei intercalaris anni 1700. aliquid horum restitueretur, restitutio tamen ista est tantum versuræ solutio: nam æquinoctia annorum bissextilium, & primorum post eos, reducentur quidem, expunctione diei intercalaris anni 1700. in 21. Martij, sed hoc ipso modo transponentur æquinoctia annorum secundorum & tertiorum post bissextiles in 22. Martij. Et hæc permutatio atque vicissitudo non tolli poterit, donec tandem non ita post multos annos, æquinoctia omnium tam bissextilium, quam trium sequentium annorum, diem 21. Martij omninò deserant. Ecce tantum abest, vt huic difficultati possit hoc nouo Kalendario vlla medicina parari, etiamsi cuncti omnem suam eruditionem in vnum aceruum congerant.

Obiectio.

Quod si quis miretur, quare de his subtilitatibus Astronomicis in anno Politico vel Ecclesiastico disputem? Is nouerit, quod ego & mecum omnes sani atque prudentes Mathematici vitrò confiteamur, hæc subtilitates Astronomicas in rei veritate nihil conducere ad annum Politicum, vnde neminem Politicorum & plebeiorum hæc grauandum statuimus. Sicut nec Iulius Cæsar, prudentissimus Imperator in anni restitutione subtilitatibus vllis turbas mouere voluit. Nec Patres Concilij Nicæni, qui huic nouo Kalendario (attamen præter suum intentum, sicut in Dialexi mea cap. 6. demonstratur) occasionem subministrant, quicquam de his subtilitatibus monuerunt. Imò nos ipsi nouimus, quod quotiescunque Ecclesia ad huiusmodi subtilitates delapsa est, quales olim inter Ecclesiam Romanam & Alexandrinam de termino Paschatis erant, antequam per Dionysium Abbatem Romanum, circa annum Christi 532. cyclus decemnouennalis restitueretur, ipsa horribiliter cum maxima offensione infirmorum fuerit perturbata. Contrà autem nemini incognitum est, quod interim ab anno 532. ad hoc nouum Kalendarium vsque, propter sublatas has subtilitates, vniformitas, & nunquam satis laudata concordia in toto orbe Christiano (quod ad præsentem Kalendarij vsum, vnà cum Paschatis celebratione attinet) fuerit seruata. Non ergò gratum mihi est, de his subtilitatibus vllam hic quæstionem mouere, sed malle

cas

cas Scholæ Astronomicæ relinquere. Sed Kalendarij Autor in canonibus suis, & Pontifex in Bulla, atq; alij eorum coadiutores, quos Pontifex magno numero in urbem (ipso teste in Bulla) conuocauit, circa has subtilitates versantur, & earum gratia de nouo hoc Kalendario suo iactitare non erubescunt, quòd ipsum tam perfectum sit, ne **VLLI VNQVAM MUTATIONI** sit obnoxium futurum: quòd profectò de subtilitatibus Astronomicis, constanti ratione à se obseruatis, intelligunt, si enim in eis quicquam desideretur, certum est, quòd tam præclara perpetuæ perfectionis, omnibus sæculis duraturæ laus, nequaquam possit huic ipsorum Kalendario competere: Vnde Gregorius XIII. Papa non veretur canonum illorum subtilitatibus totum orbem Christianum sub metu indignationis ipsius **DEI OMNIPOTENTIS**, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, subiicere, non aliter, quàm si magna pars æternæ salutis in his subtilitatibus esset reposita. Idcirco hæ ipsæ subtilitates mihi hic examinandæ sunt, vt demonstretur, quàm ineptum sit, quàm etiam impossibile, velle annum Politicum huiusmodi subtilitatibus vincere, quia non correctio, sed confusio Kalendarij inde subsequi necesse habet. Vnde manifestum euadit, quàm infœliciter hoc ipsum in nouo Kalendario fuerit tentatum.

Sin verò quis obiiciat, quòd motus cœlestes eiusmodi æquationibus ligentur, quibus quicquid alicubi adimatur, id alibi restituatur, vnde mutua compensatione facta, futurum, vt æquinoctium vernum verum ad 21. Martij redeat. Respondeo. Etsi æquationes alibi sint addendæ, quæ alibi minuuntur: Eorum tamen restitutio non nisi post aliquot centenos, vel etiam millenos annos absoluitur, vt mox dicetur, at interim toto illo tempore Ecclesia se peccatis, & quidem absurdissimis (sic nominantur huiusmodi errores à Kalendarij Autore, canone 2.) pollueret, quando ipsa persuasa à Pontifice Gregorio XIII. falsò crederet, quòd æquinoctium vernum, non medium, sed verum, semper in 21. Martij sedem suam fixam teneret. Vnde futurum, vt pascha (sicut infra demonstrabitur) etsi iuxta Kalendarij præscriptionem obseruetur, non tamen conueniente tempore celebretur. Hic ergò rursus videte vestri Kalendarij certitudinem.

Præterea. Calculus Astronomicus (cuius pars est Kalendarij computus) proprium habet hoc, vt extendi possit tam ad præcedentia, quàm sequentia tempora, numerata ab epocha suæ fundationis. Hanc ob causam ex calculo motuum cœlestium, extracto ex obseruationibus his 2000. duntaxat annis nuper elapsis, computamus

Altera obiectio.

Calculus nouæ reformationis non potest cum præteritis annis concordare.

mus motus syderum retrò vsque ad primam rerum creationem, non aliter, quàm si motuum calculus iam tum fuisset sic constructus. Quin etiam omnis certitudo tabularum astronomicarum ex præteriti temporis obseruationibus dependet. Si enim cum eis concordent, magnum id argumentum est, quòd futuro etiam tempore earum numeris tutò fidere liceat. Sed si ab antiquis obseruationibus discrepent, certissimum & indubitatum est argumentum, eas futuris temporibus inutiles fore. Sic etiam annis Iulianis numeramus tempora retrò multis seculis ante Iulium Cæsarem, siue ante inuentum Iulianum annum elapsis, non aliter, quàm si iam tum vel ab origine Mundi vsitatus fuisset. Ita pari modo huius Kalendarij vsus poterit tam præteritis, quam venturis annis accommodari. Nam hoc intentum eius est, nec aliud esse licet, quàm vt, sicut nunc præstet, quod præstandum est, ita iam olim idem ipsum præstiturum fuisset, si modò citius vsurpari coepisset. Sed quomodo se habeat, docet vel vnum hoc exemplum.

**Æquinoctium in
19. Martij.**

Anno 1200. erat æquinoctium vernum verum die 12. Martij hora 6. p. m. Sed qui in veteri Kalendario erat dies 12. is in nouo fuisset tum 19. dies. Nam dierum 10. omissorum anno 1582. tres posteriores cedunt annis illis 400. inter annum 1200. & 1600. Quare dies æquinoctij illic fuit nequaquam dies 21. sed 19. Martij. Vos Mathematici ergo, Kalendarij noui defensores, adhuc ne cum Pontifice dicitis, quòd æquinoctij verni dies sit fixa? Sunt ne hic dies 19. & supra 23. Martij, ijdem cum 21. die? Ego profecto ex ea Arithmetica, quæ mihi discenda fuit, hos pro eodem agnoscere non possum. Quod si vobis fuerit, sicut nouum Kalendarium, ita etiam noua Arithmetica, quæso communicate eam etiam alijs.

**Correctio noua à
prima sua origine
sc. à tempore Ni-
cæni Concilij om-
nino discrepat.**

In specie autem hic singulariter notanda est crassa & ridicula, ne dicam pudenda, noui Kalendarij exorbitatio. Correctionis fundamentum & origo, est Concilij Nicæni authoritas, vel decretum. Quis hic non dicet, quòd noui Kalendarij calculus maxime operè cum illius Concilij tempore congruere debeat? Nam si vlla eius est perfectio, eam certè talem esse oportet, vt, si Concilij eius Patribus cognita, & ab ijdem recepta fuisset, ipsa ab eo tempore statim incipiendo illos 10. dies paulatim, locis & temporibus competentibus abstulisset. Quod si factum fuisset: nunc non tantum ea 10. dierum elisione toto hoc tempore in vnum aceruum collectorum, non opus esset, sed Kalendarium ipsum per se, sine vltiore corre-

correctione hæc omnia, sicut iam exhibentur, sua sponte obtulisset. Arque hoc modo vnus & idem status, is scilicet qui tempore Nicæni Concilij fuit, continua serie inuariatus permanisset. Sed ecce quæ sit eius constantia. Abiecti sunt 10. dies simul, propterea quod in temporibus congruentibus, inde à Concilio Nicæno non singulatim ablati sunt. At quæ sunt illa loca & tempora, quibus hæc elisio neglecta est? Oportet certè omissionem hanc decem vicibus non fuisse obseruatam, quandoquidem in 10. dies excreuit. Oportet etiam eadem loca in nouo Kalendario exactissimè notari posse. Verum si calculus iste nouus (attendite vos Mathematici) ad dictum annum retrò eadem proportione retrahatur, qua in futuros annos continuandus traditur, monstrantur nequaquam 10. sed tantummodo 9. dies, qui hætenus elidendi fuissent, videlicet, dies intercalares annorū 1500. 1400. 1300. 1100. 1000. 900. 700. 600. 500. reliqui enim centenarij, scilicet 1200. 800. 400. bissextiles manent. Videtis quod planè nullus supersit locus pro exterminando die 10. Ergo oportet æquinoctium illic non in 21. sed 20. Martij fuisse: Cui tamen & experientia, & vestrum toties repetitum testimonium reclamant. Ecce quæ sit vestri operis perfectio, quàm elegans eius cum experientia & obseruationibus concordia.

Si forsan hoc leue videatur, subiiciam aliud maius absurdum. Quàm procul à statu pristini seculi, quo Concilium Nicænum celebratum est, nouum Kalendarium ablit, ex eo quoque colligi potest: quod ipsum eo vsque retractum, nec literam Dominicalem veram monstrat, nec qui dies Dominici tum fuerint, indicare nouit, sed toto illo tempore per totos ducentos annos, falsum pro vero offert. Exemplum. Anno Christi 326. Cyclus solaris erat 27. Ergo secundum antiquum calculum, qui inde vsque ad nos nulla interueniente interruptione delatus est, fuit litera Dominicalis B. & propterea dies (verbi gratia) 2. 9. &c. Ianuarij, item dies 3. 10. &c. April. erant dies Dominici & dies 3. 10. &c. Ianuar: item dies 4. 11. &c. Aprilis, fuerunt dies Lunæ &c. Hoc idem docet quidem calculus canonis 4. noui Kalendarij, neglecta tamen correctione sua noua.

Cognoscitur autem cyclus solaris tam veteri, quàm nouo Kalendarij computo, si scilicet anno labenti, numerato à natali Christi addantur 9. & summa collecta per 28. diuidatur, qui enim numerus fuerit residuus, is est numerus cycli solaris eius anni. Vt ad numerum 326. si addantur 9. conficiuntur 335. his per 28. diuisis, relinquuntur 27. numerus cycli solaris anni 326. Quod si contingat vt nihil sit residuum, tum 28. erit numerus illius anni.

Sed

Correctio noua omittit 10. dies, cum tamen eius fundamenta non nisi 9. dies exhibeant.

Hinc æquinoctium venit tempore Concilij Nicæni non in 21. sed in 20. Martij.

Noua correctio facit tempore Nicæni Concilij ex die Lunæ diem Solis.

Præceptum inneniendi cyclum solare.

Modus inuenien-
di literam Domi-
nicalem cuiusque
anni.

Sed quæ literæ Dominicales singulis numeris cycli solaris secundum antiquum computum competant, docet sequens tabula, qua primæ celluæ litera debetur numero eius cycli 1. secundæ litera debetur numero 2. tertię numero 3. &c. Sed si binæ literæ sunt coniunctæ, annus is bissextilis indicatur &c. Hinc vicesima septima cellula habet literam B.

CYCLVS SOLARIS SEV LITERARVM
Dominicalium antiquus 28. annorum.

V				VII				II				III	
g	e	d	c	b	g	f	e	d	b	a	g	f	d
f				a			c	c				e	
		VI				I				III			
c	b	a	f	e	d	c	a	g	f	e	c	b	a
		g				b				d			

Quod si verò noui Kalendarij computus continuetur retrò, seruata correctione pari modo, quo ab autore idem computus prorogatur cum correctione in venturos annos: non cedit anno 1582. litera Dominicalis B. sed litera, C. Noua enim correctio propter omittendos dies intercalares in quibusdam annis centenarijs, interrumpit seriem cycli huius, ne ipsidem eius numeris eadem literæ Dominicales congruant. Quam ob causam cyclo solari præcedenti adiecit autor tabulam æquationis sequentem, qua singulis annis centenarijs præfiguntur literę numerales, correspondentes literis numeralibus, quas ex eiusdem sententia cyclo præcedenti superimposuimus. Numerales autem illę literę sunt æquationum indices, quibus notatur, quo in loco cycli illius post interruptionem sit denuò faciendū initium. Vt cum hætenus vsq; ad correctionem anno 1582. factam, numero cycli solaris 1. cesserit litera Dominicalis primæ celluæ: numero 2. litera secundæ: & sic consequenter, vnde etiam litera numeralis, V. præfigitur primo, & etiam 1582. anno, à nato Christo, quę in priore tabula superimponitur primę celluę: tamen correctione facta numeri cycli huius inchoandi veniunt ab ea cellula, quæ literam numeralem I. supra scriptam habet, qualis etiam anno 1582. post ablatos 10. dies apponitur, igitur numerus cycli solaris 1. posthac habet literam Dominicalem, non g f, vt antè, sed c b, & sic etiam reliqui, vsq; ad annum 1700. quo denuò mutandus

tandus est cyclus ille, propter omittendum diem intercalarem, atq; um initium eius reponendum erit in cellulam, quę literas I. I. superincumbentes habet &c. Est autem equationis hæc autoris tabula, quę sequitur.

TABVLA AEQVATIONIS CYCLI

solaris antiqui.

Anni Domini		Anni Domini		Anni Domini	
V	1	II	2600	V	4000 biss.
V	1582	III	2700	VI	4100
Detrahtis x diebus.		III	2800 biss.	VII	4200
I	1582	III	2900	I	4300
I	1600 biss.	V	3000	I	4400 biss.
II	1700	VI	3100	II	4500
III	1800	VI	3200 biss.	III	4600
III	1900	VII	3300	III	4700
III	2000 biss.	I	3400	III	4800 biss.
V	2100	II	3500	V	4900
VI	2200	II	3600 biss.	VI	5000
VII	2300	III	3700	VII	5100
VII	2400 biss.	III	3800	VII	5200 biss.
I	2500	V	3900	I	5300

Vsus tabule est hic. Dato quocunq; anno siue ante siue post correctionem, inuestigetur initio per ea, quę paulo ante præcedunt, eius anni numerus cycli solaris: deinde obseruentur literę numerales eidem anno (si in hac tabula habeatur) aut anno proximo minori (si datus annus in tabula non sit) ascriptę: inde à similibus literis numeralibus in tabula cycli solaris præcedente, inclusiue initium faciendo, numerentur cellulę sequentes totidem, quot cycli solaris numerus dato anno congruens, vnitates habuerit, postrema ergo illa cellula habebit eius anni literam Dominicalem, vt: Anno 1580. numerus cycli solaris est 21. Annus proximè minor nullus hac tabula est, quàm 1. à Christo nato, cui adiacet litera numeralis V. quę index est literę Dominicalis. Quare à V. quę litera in priore tabula in principio est, initio facto, numeratio ad 21. incidit in cellulam, cuius literę c. b. eius anni Dominicales sunt. Sic Anno 1587. cyclus solaris est 28. Sed annus 1582. post correctionem habet indicem literam I. Ab ea cellula ergo, quę I. habet, per sequentes omnes numerando, inuenietur D. litera dominicalis, anni 1587.

C

Hoc

Hoc cum sit : quid prohibet, quin ad annos præteritos hæc eadem æquationis ratio reducatur? Ea ergo erit sicut sequitur.

TABVLA AEQVATIONIS CYCLI SOLARIS antiqui, tanquam eæ iam olim fuissent vsitata.

Anni Domini		Anni Domini		Anni Domini	
III	1	I	600	V	1200 biss.
III	100	II	700	VI	1300
V	200	II	800 biss.	VII	1400
VI	300	III	900	I	1500
VI	400 biss.	III	1000	I	1600 biss.
VII	500	V	1100	II	1700 &c.

Iam nunc ex eadem hac tabula si litera Dominicalis quærat ad annos Concilij Nicæni, patebit, id quod dixi antea. Vt, verbi gratia Anno 326. Numerus cycli solaris erat 27. sed annus proximè minor hac tabula inuenitur 300. habens indicem æquationis VI. Ergo à literis his numeralibus VI. factò initio in tabula cycli solaris, si numerentur 27. cellulæ, postrema habebit literam Dominicalem C. Igitur secundum huius noui Kalendarij rationes propriissimas necesse est, vt statuatur litera C. fuisse Dominicalis Anno 326. & propterea dies 3. 10. &c. Ianuarij, item dies 4. 11. &c. Aprilis fuissent Dominici dies. Sed supra demonstratum est, quòd hi ipsi dies non fuerint Dominici, sed dies Lunæ. Hic rursus cernitis, vos Mathematici, turpem Kalendarij vestri lapsum, & fœdam audaciam. Dum enim promittit restitutionem Nicæni seculi: interim non potest vos de certis diebus septimanæ informare, sed ordinarios eos dies pudenda temeritate transponit. Est etiam canone 4. eiusdem Kalendarij alia talis æquationum tabula, quæ eodem modo retrò reducta, literam Dominicalem eius anni etiam ponit C. Et hæc differentia totis ducentenis annis durat, nam anno 400. æquatio alia locum non habet, quia bissextilis eius dies non adimitur. Quòd si quis dicat: æquationes istas iam demum in anno correctionis incipiendas esse: in præteritis autem vtendum esse Kalendario antiquo. Huic, sicut supra respondeo: Video sanè hoc: nam æquationes istæ cum antiquis temporibus collatæ, falsissimæ inueniuntur, nec vllum vllum habent, siquidè nesciunt quo die æquinoctium fuerit, nec inueniunt vllos veros dies Dominicos, vnde multò minus, sicut infra patebit, docere vos poterunt, quibus diebus antiquitus in Concilio Nicæno, vel post illud celebratum, vel celebrandum fuerit pascha.

Obiectio.

locum non habet, quia bissextilis eius dies non adimitur. Quòd si quis dicat: æquationes istas iam demum in anno correctionis incipiendas esse: in præteritis autem vtendum esse Kalendario antiquo. Huic, sicut supra respondeo: Video sanè hoc: nam æquationes istæ cum antiquis temporibus collatæ, falsissimæ inueniuntur, nec vllum vllum habent, siquidè nesciunt quo die æquinoctium fuerit, nec inueniunt vllos veros dies Dominicos, vnde multò minus, sicut infra patebit, docere vos poterunt, quibus diebus antiquitus in Concilio Nicæno, vel post illud celebratum, vel celebrandum fuerit pascha.

ſcha. Verum non ſpectandum eſt, quid fiat, ſed quàm bene fiat. An non nouum Kalendarium ad Concilij Nicæni decretum iuratum eſt, & ad illud reformatum dicitur? Annon ea propter cum illo exquisitiſſimè cõgruere debebat? Quod ſi illa ſub tempore Concilij eius ex veteri computo numeranda ſunt, annon hoc ipſo modo vetus Kalendarium probatis, & nouum hoc veſtrum improbatis? Quin potius iſtarum æquationum, atq; ad eò totius correctionis principium non in anno 1582. ſed in ipſo Concilio Nicæno conſiſtit. Nam nihil aliud ipſum velle poteſt, nec debet, nec aliud ſubinuunt veſtræ querele aduerſus vetus Kalendarium, quàm ſi iſtæ æquationes iam olim fuiſſent uſurpatæ, quòd Eccleſia toto hoc tempore, & porrò etiam in perpetuum habuiſſet, & habitura ſit correctiſſimum Kalendarium: ſed poſtquam uſque ad annum 1582. fuerint neglectæ, quòd hac reformatione quaſi ab exilio reuocatae, in integrum reſtituantur, eiſq; omne id, quod tempore intermedio deceſſerat, reddatur. Et hoc ipſum Autor ſuo proprio exemplo confirmat. Nam in tabula æquationum cycli epactarum perpetui ipſe ſimiliter æquationem lunationum (ſicut ex cap. 2. cognoscetur) non ad ſequentes tantum, ſed etiam ad præteritos annos uſque ad principium annorum Chriſti adhibet. Quare non immerito hic quoq; ſimili æquatione vtendum erit.

Placuit autem huic loco, ſicut & ſequentibus capitibus, ipſas tabulas æquationum, ex Kalendario nouo transcriptas interſerere, partim vt rationes & fundamenta Kalendarij cognoscantur, partim vt inde earundem imbecillitas & abſurditas pateſcat. Hæc autem intelligi non poteſt, niſi ſimul de ipſis rationibus quis fuerit edoctus.

Quod cum ſit, cur queſo in ore ſemper habetis, Concilium Nicænum, Concilium Nicænum? Cur contenditis, quòd Kalendarium ad Concilij eius conſtitutionem reformatum fuerit, & iam veſtra opera reformatum ſit? Cum tamen nec diem æquinoctij verni, nec vllam diem Dominicam, aliamue in ſeptimana certam, ad tempus Concilij illius mōſtrare poſſitis, ſed calculo veſtro pro 21. ſupponatis 20. diem Martij, & pro die Dominica, diē Lunę, &c. Si quid frontis eſt vobis, an non pudebit vos veſtri laboris in hoc Kalendario conſiciendo ſuſcepti? An non vos, qui conſectum recepitiſtis, alijsq; ad recipiendum veſtris conſilijs autores fuiſtiſtis, erubescitiſtis, quòd in calculum eius non aliter inquirere potueritiſtis: aut ſi potuiſtiſtis, quòd eum melius non examinaueritiſtis, priuſquam autoritate Pape moti, eum velut ſingulari artificio abſolutum proclamaretis? Pudeat, inquam, vos veſtræ vel inſcitie vel temeritatiſtis. Sed quis in poſterum confidet Kalendarij huius numeris, cum ipſi tam ridiculè fallant tempora anteacta?

Correctio noua
numerat æquino-
ctij veri anticipatio-
nem velut mo-
tum medium,

Non minus ridiculum est, quod Kalendarij huius autores, quos Mathematicos esse conuenit, motum seu anticipationem æquinoctij veri, non aliter, quam vt motum medium computant. Sed quid queso in Astronomia absurdius dici potest? Cum omnis Astronomica scientia in eo potissimum consistat, vt doceat, quam inequales sint motus veri seu apparentes, & quantum à medijs differant. Quamobrem etsi media æquinoctia hac tridui intra 400. annos omissione possent forsan multis seculis (non tamen omnibus, sicut patet in mea Dialectica cap. 11. Animaduers. IIII. secundi defectus Astronomici) habere sedem propemodum fixam in vna certa die: Hoc tamen negotio, non de æquinoctio verno medio, quod incidit non in 21. sed in 23. Martij, agitur. Hoc ergo cum autores Kalendarij non perpenderit, prostituunt se egregie deridendos, quod in his hallucinantur, quæ cuius ex astronomiæ tyronibus nota esse conuenit. Sicut autem verum æquinoctium à medio potest toto quadriduo recedere in antecedentia, quemadmodum supra dictum est de anno 1200. eo enim anno verum prius fuit medio 4. diebus, quantum sc. 19. dies à 23. distat, quod fieri solet, quoties vtraque prosthapheresis, æquinoctiorum & anomalie Solis annue fuerit maxima & addenda: Ita quando vtraque futura est maxima & subtrahenda (si Mundus tamdiu subsisteret: quanquam nouum Kalendarium de nouissimo aliquo die nihil nouit, alioqui non continuaret suos canones ad 40. mille annos post Christum natum) ibi tum idem verum æquinoctium sequetur post medium in idem quadriduo, & incidet in 27. diem Martij. Vbi hic est dies 21. Martij? Laudibus vestris, vos Mathematici, videmini Kalendarium vestrum nimis alte supra astra eleuasse, adeo vt æquinoctium eius vertigine correptum, hinc inde nutando, tandem ex sedili suo, quod firmum fixistis ei in 21. Martij, delapsum sit, & in illos alios dies deciderit. Succurrite ergo clienti vestro, ne nimium errando vos omnino deludat & perfaciat, sicut iam statim sequitur.

Addo enim & hoc, quod vos considerare velim. Hoc nostro quidem seculo, dum apogæum solis adhuc circa solstitium estiuum moratur, fit, vt prosthapheresis annue anomalie, quæ debetur motui eius die æquinoctij verni, fit non tantum addenda, sed etiam prope maxima: Ideirco ipsum æquinoctium vernum verum propter prosthapheresin æquinoctiorum alias addendam alias subtrahendam, nutat à die 21. reciproce ad 19. & ad 23. Martij. Verum propter apogei descensum versus libram, fit, vt addenda hæc prosthapheresis paulatim attenuetur, donec tandem omnino annihilatur.

At vbi apogæum Solis superauerit Libræ prior es partes: eadem

prosta-

prosthæresis, quæ æquinoctij verni diei cedit, augebitur denuò, sed sub titulo subtractionis, &c. Hinc necessario subsequetur, vt reciproca æquinoctialis diei nutatio nõ amplius depēdeat à 21. Mart. sed transeat in diem 22. 23. 24. vsque in 25. eiusdem, à singulis eorum similiter biduo antè, & biduo post nutando. Itaque futurum erit (loquor denuò ex sententia noui Kalendarij, quod nullum diem nouissimum habet) vt æquinoctiũ vernum verum diem 21. Martij tandem penitus deserat, adeò vt etiã nulla nutatione eum amplius attingere possit. Fiet autem hoc circa annum Christi 4700. Quamquam enim hoc idem æquinoctium interea maiorem huius temporis partem conficiet extra diem 21. Martij, vagando per 20. 22. 23. 24. & 25. interdum tamen reciprocabitur rursum etiam in 21. eiusdem. Verum vbi ad annum 4700. peruentum fuerit, reditus eius ad 21. Martij, nullus vnquam amplius expectandus erit, donec 15000. anni post Christum fuerint completi. Considerate iterum, vos Mathematici, quàm PERPETVA & FIXA sit sedes æquinoctij vestri in 21. Martij. Videtis hic, quòd ipsum per decem mille annos, & vltra, non inuenietur in 21. sed vel in 22. 23. 24. 25. 26. vel etiam 27. die Martij. Et hoc quidem futurum est, adhuc eo tempore, quo Kalendarium hoc nouum perfectissimam certitudinem sibi pollicetur. Nam calculum hunc ego nondum tam procul extendi, quin Kalendarij autor suum calculum ad annos multò remotiores produxerit.

Sic ergo, vos Kalendarij noui defensores, cernitis, quàm exquisitum habeatis Kalendarium, tale nimirum, quod velut præfractus & indomitus equus, nec procedere, nec retrocedere vult, imò quod in primo vestibulo falsum deprehenditur, dum ad primam suam stationem, tanquam locum natium, redire nec vult, nec potest, in quo etiam pro 21. die, omnes reliqui à 19. vsque ad 27. vobis insimul obtruduntur, item in quo æquinoctium vernum verum, vt plurimum in alijs illis diebus, rarius autem, imò si integras reuolutiones dictarum anomaliarum spectetis, rarissime in 21. die versatur. Quid autem hec in Paschali festo turbent, patebit ex sequentibus. Quare non amplius dubium vobis esse potest, quin sciatis, vos non tantum misere esse deceptos, sed etiam ne soli sitis miseri, vos vestris consilijs & approbationibus alios quoque, ad recipiendum hoc vitiosum Kalendarium decepisse. Sed quid interum conscientia vestra? Respondete si potestis.

C 3

Caput

Æquinoctium
maiori temporis
parte versabitur
extra 21. Martij,
vsque ad 4700.
annum, inde ab
eo per 10000. annos
non amplius
in 21. Martij redi-
bit.

prosthæresis
æquinoctialis
diei nutatio
non amplius
depēdeat à
21. Martij
sed transeat
in diem 22.
23. 24. vsque
in 25. eiusdem
à singulis
eorum similiter
biduo antè
& biduo post
nutando.

Caput secundum.

AN NUMERI EPACKARVM IN KALENDARIO nouo indicent veros dies Nouiluniorum: Et quod precipue promittunt, an demonstrent verum terminum Paschalem.

Aureus numerus,

Epackæ.

**Epackarum prior
vsus inanis est,
ipsæ enim nō pos-
sunt certos noui-
luniorum dies
monstrare.**

A Vrei numeri vsus erat, vt primò quidem Nouilunía, deinde autem, & quidem principaliter, terminum Paschalem demonstraret. Sed quia lunationes ab eo itidem anticiparunt: hic vsus eius in nouo Calendario sublatus est, & eius loco substitutus est in hunc vsum Epackarum cyclus. Aureo tamen numero aliud munus est datum, nimirum vt ipse sit Epackarum index. Sed certæ ne sint Epackæ & infallibiles Nouiluniorum & termini Paschalis notæ, docent sequentia. Epackæ autem sunt numeri à 30. numerati retro vsque ad vnitatem, distributi per totum Calendarium Gregorianum, & singulis diebus ascripti, &c. Verum hi numeri, quoad priorem eorum vsus, quo fiunt Nouiluniorum termini, languidissimi deprehenduntur, nam cum veris Nouilunijs rarissimè congruunt. Exemplis hoc fiet manifestius.

Anno 1584. Aureus numerus est 8. vnde Epacka illius anni in canone Epackarum offertur xviii. Vbicunque ergo in Calendario scribitur Epacka xviii. ea die Lunam oportebat esse nouam. Sed quantum dissentiant à cœlo, tabella sequens docet, qua notantur in prima columna dies, quibus luna noua esse debebat secundum noui Calendarij rationes. Secunda columna sunt dies & horæ veri Nouilunij secundum calculum Astronomicum. Et ne quis errore deprehenso forsan ad motus seu Nouilunía media confugiat, quasi tabulæ Epackarum ad motus medios tantum, non ad veros computatæ sint, quia hoc sit impossibile, illud autem absque dubio plenissimè præstium: ideò tertia columna dies & menses mediorum Nouiluniorum etiam indicantur. Quarta verò columna mensium nomina habet. Quæ omnia computantur pro meridiano vrbs Romæ, ad quem haud dubio Calendarij Autor potissimum respexit.

Noui-

Nouilunia iuxta Epactas.	Nouilunia vera iuxta calculum	Nouilunia media Astronomicum.	Menses.
Die	Die hora	Die hora	
13	12 12 post mer.	12 6 p. m.	Ianuarij.
11	11 5 post mer.	11 7 a. m.	Februarij.
13	12 8 ante mer.	11 8 p. m.	Martij.
11	10 8 p. m.	10 8 a. m.	Aprilis.
11	10 6 a. m.	9 9 p. m.	Maij.
9	8 2 p. m.	8 10 a. m.	Iunij.
9	7 9 p. m.	7 11 p. m.	Iulij.
7	6 4 a. m.	6 11 a. m.	Augusti.
6	4 in meridie	4 12 p. m.	Septembris.
5	3 11 p. m.	4 1 p. m.	Octobris.
4	2 1 p. m.	3 1 a. m.	Nouembris.
3	2 5 a. m.	2 2 p. m.	Decembris.

1584.

Sic Anno 1585. aureus numerus 9. offert Epactam $xxix$. hinc dies Nouiluniorum monstrantur ij, qui sequenti tabula scripti sunt columna prima, sed vera & media, prout calculus Astronomicus elicit, in secunda & tertia columna e regione habentur.

2 Ian.	1 med. noct. p̄c. 30 7 p. m.	1 3 a. m. 30 4 p. m.	Ianuarij.
1 Febr.			Februarij.
2 Mart.	1 1 p. m.	1 4 a. m.	Martij.
1 April.	31 5 a. m.	30 5 p. m.	
30 April.	29 7 p. m.	29 6 a. m.	Aprilis.
30	29 5 a. m.	28 7 p. m.	Maij.
28	27 2 p. m.	27 7 a. m.	Iunij.
28	26 9 p. m.	26 8 p. m.	Iulij.
26	25 4 a. m.	25 9 a. m.	Augusti.
25	23 1 p. m.	23 10 p. m.	Septembris.
24	22 11 p. m.	23 10 a. m.	Octobris.
23	21 11 a. m.	21 11 p. m.	Nouembris.
22	21 2 a. m.	21 in meridie	Decembris.

1585.

Itera

Item, Anno 1586. Aureus numerus 10. habet Epactam X.
quare dies nouiluniorum sunt, vt sequitur.

1586.

Nouilunia iux- ta Epactas.	Nouilunia vera iuxta calculum Astronomicum.	Nouilunia media iuxta calculum Astronomicum.	Menses.
Die	Die hora	Die hora	
21	19 7 p. m.	19 12 p. m.	Ianuarij.
19	18 1 p. m.	18 1 p. m.	Februarij.
21	20 8 a. m.	19 2 a. m.	Martij.
19	19 2 a. m.	18 2 p. m.	Aprilis.
19	18 3 p. m.	18 4 a. m.	Maij.
17	16 3 a. m.	16 4 p. m.	Iunij.
17	16 in meridie	16 5 a. m.	Iulij.
15	14 9 p. m.	14 6 p. m.	Augustij.
14	13 5 a. m.	13 6 a. m.	Septembris.
13	12 2 p. m.	12 7 p. m.	Octobris.
12	10 12 p. m.	11 8 a. m.	Nouembris.
11	10 11 a. m.	11 9 p. m.	Decembris.

Pauculis his exemplis satis patet, quòd Epactarum numeri ve-
hementer sint fallaces, quandoquidem raro cum calculo tam me-
diorum quam verorum motuum còcordant, sed ab eis sæpius vno
die, aliquando biduo distant. Quoniam ergo Nouiluniorum dies
per has Epactas falsi indicantur, quomodo quæso fieri poterit, vt ex
principio falso, verus dies plenilunij, vel vera ætas Lunæ compu-
teretur? Et huius quidem falsitatis Autorem ipsum non pudet. Cano-
ne enim 2. § Exemplum Anno correctionis: citat ex Kalendario
suo quædam exempla, de quibus haud dubio certus esse potuit,
quòd ad calculum Astronomicum examinata, falsitatem sui calculi
proditura sint. Cum anno correctionis 1582. aureus numerus sit 6.
& inde Epacta XXVI. fiet, inquit, Nouilunium die 27. Octobris,
& 26. Nouembris, & 25. Decembris. Verùm ex his tribus Noui-
luniorum diebus, calculus Astronomicus in motibus veris duos
prios, & in motibus medijs omnes improbat, docens, eos vno
die tardiùs iusto notari. Et hoc accidit (quod prætereundum non
puto) in ijs diebus, à quibus factum est primum auspiciam nume-
rorum noui Kalendarij. Qui cum fuerint falsi, quis iam de reliquis
maiorẽ certitudinem audebit sibi promittere? Hic, vos Mathe-
matici Kalendarij huius Patres vel Patroni, accurrite denuò, & fer-
te sup-

te suppetias huic languido vestro clienti. Sed en, autor ipsemet, canone 2. §. Quod si quando: medicinam adhibet, suosq; hos vitiosos numeros excusat, nec quidem negat, Epactas aliquando ferius monstrare diem Nouilunij: rationem adiungit, quia impossibile sit, vt aliquis cyclus perfectissimè cum calculo Astronomico correspondeat: Attamen, inquit, in hac Epactarum distributione potiozem rationem habitam fuisse plenilunij Paschalis. Verum an hæc non est calua excusatio? Si impossibile est perfectum cyclum condere, ipso autore, velit nolit, teste, cur impossibile opus molitus est? Quid opus fuit tam sollicitas equationes per Epactas xxv. & 25. (diuersis numerorū literis scriptas) toties in Kalendario interserere, cum non tantum Epactæ xxv. & 25. vel xix. & 19. sed etiam omnes cæteræ vt plurimum falsæ deprehendantur? Cur ad impossibile & falsum opus Pontifex totum orbem Christianum astringit? Et quidem his verbis autor satis ingenuè confitetur, quòd cyclos cum Astronomico calculo ad vnguem congruentes non effinxerit, & per consequens, quòd Kalendarium nequaquam perfecte reformauerit. At contra, Papa Gregorius XIII. vt supra dictum, longè aliter commendat hoc suum Gregorianum Kalendarium perpetuum, dicens, quòd in eo OMNIA constanti ratione sic restructa sint, ne vlli vnquam mutationi fiant obnoxia. Hos inter se discordes ego conciliare nequeo, concilientur ab alio.

Calua excusatio
noui Kalendarij
authoris,

Quoniam ergo nouilunia falsos habent in Epactis indices, an non fatius fuisset, auctoriq; earum consultius, si eas in Kalendario omninò præterisset, quàm quòd in re falsa & friuola inanem gloriam quæsiuit? præsertim cum passim plurima habeantur diaria, quibus & Nouiluniorum & pleniluniorum, atque quadraturarum dies & horæ aptissimè consignentur. Quòd si ad plenilunium Paschale potissimum respexit, certè sine periculo nulla Epactarum alibi fieri potuisset mentio, sed suffecisset nuda tabula, quæ inscribitur: Tabula Paschalis antiqua reformata.

Epactarum vsus in
nouilunijs signifi-
candis est ociosus.

Præterea noua Autoris Grammatica, sicut supra noua Arithmetica, elucet: Vocula enim ALIQUANDO (si modo verba sunt accipienda secundum materias subiectas) nequaquam æquipollet voculæ INTERDVM, sed voculæ VT PLVRIMVM. Nam nouilunia per epactas monstrantur non modo INTERDVM, sed VT PLVRIMVM falsa: sicut in numeris illius triennij, & omnibus alijs annis cernere licet.

D

Sed

Sed age, libeat petenti dare veniam, quoniam habemus confitentem reum, libeat auctori reddere & redonare suas epactas, quatenus sunt fallaces nouiluniorum indices: quandoquidem profiteatur hunc errorem optimo alio beneficio compensari. Nam dum maior haberetur, ut ipse refert, ratio plenilunij Paschalis: epactas istas maturo consilio sic esse à se dispositas, & diligenter datam esse operam, ut potius nouilunia seriùs aliquando per epactas demonstrarentur, quàm ut aliquando sedes suas anteuertant (h. e. studiosè factum esse malum, seu commissum esse delictum in veritatem Astronomicam, ut inde eueniret bonum) ne cum Quartadecimanis hæreticis Sacrosanctum Pascha in xiiij. Luna, vel ante, celebretur, &c. Quibus verbis subindicat, quòd hac diligenti distributione termino Paschali tanta præcisione prouisum sit, quanta certior exoptari non possit, Epactas enim quotannis infallibiliter rectissimè eum demonstraturas esse. Aureos sanè montes auctor hic pollicetur: attamen si re ipsa præstarentur, quæ promittuntur, forsàn multæ aliæ vitiosi huius Kalendarij maculæ abluerentur. Sed ne magnificis his verbis eius decipiamur, considerabimus rem ipsam in fundamentis, atque in exemplis.

Epactarum in nouo Kalendario aliter usus est valde vitiosus. Ipsæ enim ut plurimum falsum terminum Paschalem pro vero ostendunt.

Quid certitudinis ergo habeant epactæ istæ in monstrando termino Paschali, docet tabula sequens, qua in specie epactarum dissonantia à veritate examinatur per annos ducentos, non procul disritos, sed foundationi, seu promulgationi Kalendarij propinquos, videlicet ab anno 1500. inclusiue, vsque ad annum 1700. exclusiue, qui partim proximè præcedunt, partim proximè sequuntur Kalendarij noui inaugurationem. Posse autem annos tam præteritos, quàm futuros examini huic adhiberi, demonstratum est supra. Eodem modo, quid certitudinis sit tribuendum epactis, intelligi datur ex informatione, quæ postea sequetur, qua Epactæ generaliter saltem examinantur in annis longius remotis.

TABVLAE aut huius columna prima habet aureos numeros scriptos. In secunda columna notantur Epactarum numeri, prout in nouo Kalendario canone 2. singulis aureis numeris annorum numeratorum ab anno 1500. inclusiue, vsque ad annum 1700. exclusiue, attribuuntur. Tertia columna determinat terminum Paschalem hoc est, diem plenilunij proximè sequentis æquinoctium vernalis, sicut is dies tam in noua, quàm in veteri tabula Paschali reformata exprimitur. Ut Aureus numerus 1. habet Epactam

Epactam ꝑ. ergo terminus Paschalis est dies 12. Aprilis. Nam in tabula noua citissimum Pascha epactæ ꝑ. est die 13. Apr. quare terminus eius est die 12. proximè præcedente: sicut etiam eadem epacta ꝑ. in tabula antiqua è regione diei 12. Aprilis cernitur. Reliquæ autem columnæ sequentes, enumerant annos, quibus epactæ à calculo Astronomico aberrant. Et ne aliquod refugium relinquatur Kalendarij noui patronis, ideò discrepantia illa tam in medijs, quàm in veris motibus examinatur. In quarta ergo columna norantur anni, quibus tam mediæ, quàm veræ oppositiones Solis & Lunæ Paschales in alios dies incidunt, quàm Kalendarij Epactæ illis assignant. Sed in quinta columna reponuntur anni, quibus vera quidem plenilunia termino Paschali Kalendarij noui congruunt, at media discrepant. Et in sexta sunt anni, quibus epactæ medijs quidem plenilunijs satisfaciunt, sed à veris deficiunt. Posterioribus tamen duabus columnis adijciuntur 4. anni, sc. 1511. 1527. 1571. 1579. quorum itidem & mediæ & vera plenilunia Epactis Kalendarij non subijciuntur, alterum tamen longius ab eis recedit.

Speciale examen termini Paschalis in annis 200. ab anno 1500. ad 1700.

SE QVITVR TABVLA, QVA NOTANTUR anni, quibus intra annum 1500. & 1700. terminus Paschalis noui Kalendarij, à termino Paschali vero, ex tabulis Astronomicis numerato, aberrat.

	D	Aureus
1511	12	1
1527	13	2
1571	14	3
1579	15	4

Aureus nume- rus.	In Kalendario nouo		Secundum calculum Astronomicum discre- pant à termino paschali Kalendarij noui		
	Epactę	Termi- nus Pa- schalis.	Tam media q̄ vera plenilunia. Ea, n. sunt	Media pleni- lunia. Ea, n. sunt	Vera pleni- lunia. Ea, n. sunt
1	i	12 Ap.	1501 1539 1558 13 Apr. 1615 1634	1691 13 Apr.	1520 13 Apr.
2	xij	1 Apr.	1502 1521 1559 2 Apr. 1578 1597 1635	1654 2 Apr.	1616 2 Apr.
3	xxiij	21 Ma.	1503 1522 1541 1598 22 Mar. 1617 1655 1674	1579 22 Mar.	1560 22 1579 23 Mar. 1693 22
4	iiij	9 Ap.	1523 1542 1599 10 Apr. 1675		1561 1580 1618 10 Apr. 1694
5	xv	29 Ma.	1543 1562 1619 30 Mar. 1695	1505 30 Mar. 1638	1581 30 Mar.
6	xxvi	17 Ap.	1563 18 Apr.	1506 18 Apr. 1696 16 Apr.	1582 18 Apr. 1620 16 Apr.
7	vij	6 Ap.	1507 1526 7 Apr. 1583		1545 1659 7 Apr. 1678
8	xviiij	26 Ma.	1546 1603 27 Mar. 1679	1527 27 Mar.	1508 27 1527 28 Mar. 1622 27 1641 27

Aureus nume- rus.	In Kalendario nouo		Secundum calculum Astronomicum discre- pant à termino paschali Kalendarij noui		
	Epactę	Termi- nus pa- schalis.	Tam media cę vera plenilunia. Ea .n. sunt	Media pleni- lunia. Ea .n. sunt	Vera pleni- lunia. Ea .n. sunt
9	xxix	14 Ap.	1547 15 Apr. 1680 13 Apr.		1509 1623 15 Apr. 1642
10	x	3 Ap.	1510 4 Apr.	1562 4 Apr.	1643 4 Apr.
11	xxj	23 Ma.	1530 24 Mar. 1587	1511 24 Mar.	1511 25 1606 24 Mar. 1625 24
12	ij	11 Ap.	1664 10 Apr.	1531 12 Apr.	1607 12 Apr.
13	xij	31 Ma.	1551 1 Apr. 1684 30 Mar.		1570 1 Apr. 1589
14	xxiiij	18 Ap.	1514 1533 1590 19 Apr. 1609	1571 19 Apr.	1552 19 1571 20 Apr. 1685 19
15	v	8 Ap.	1648 7 Apr.		1629 7 Apr.
16	xvi	28 Ma.	1535 29 Mar.	1668 27 Mar.	1554 29 1592 27 Mar. 1687 29
17	xxvij	16 Ap.	1612 15 Apr. 1688	1536 15 Apr. 1669	1555 17 Apr. 1593 15
18	vij	5 Ap.	1689 4 Apr.	1556 4 Apr. 1632	1518 6 Apr.
19	xix	25 Ma.		1652 24 Mar.	1519 26 1576 24 Mar. 1690 24

His exemplis satis aperte demonstratur, quàm fallaces sint epactę Epactę noui Kalę
in termino paschali demonstrando, nam in his 200. annis, ab anno darij in 200. annis,
1500. ad annum 1700. numeratur terminus paschalis in pluribus initiationi eius pro
quàm 100. annis falso notatus, deficiens scilicet à vero, vel exce- ximis ultra centies
dens eundem vt plurimum vno die, aliquando biduo, quin etiam in falsum terminu pa
schalem exhibent.

terdum, ut mox sequetur, toto mense. Ecce egregium vestrum Kalendarium, quàm serueat in principio suæ initiationis, præstando quod pollicetur. Nam his exemplis non inquiritur in annos aliquos procul remotos, sed in proximos tantum, antecedentes & sequentes inaugurationem eius. Et si ex his ipsis quidam videantur vobis paulò remotiores: age respicite in años eos, quibus hunc foetum enixi estis, & in lucem produxistis, ad annum 1576. 1578. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. Quàm turpiter vosmetipsos deridendos prostituitis toti mundo, quòd etiam in his annis valde enormiter errastis. Nunc ergò, cum principium pro dimidio facti habeatur, cum spina etiam dum parvula est bona videatur: cuiuslibet licebit iudicare, quæ sit futura perfectio eius reliqua omni reliquo tempore in perpetuum, &c.

**Epactæ interdum
toto mense abers-
tant.**

**Generale examen
aliquarum Epa-
ctarum.**

**Anni Ecclesiastici
initium.**

Verum his enumeratis annis, quorum terminus paschalis falso designatur in Kalendario nouo, addendi etiam sunt plerique anni, quorum his 200. annis aureus numerus est 14. Nam in plerisque, præsertim Anno 1571. 1590. 1609. 1628. 1547. 1666. 1685. hoc plenilunium non est primum post æquinoctium, sed secundum, sicut nouus calculus ex recentissimis obseruationibus productus docet. Sed etsi diligens opera per nouas obseruationes examinata, huc requiratur, quia facilimus lapsus toto mense errare facit, Papam tamen, & Papales istos Mathematicos in nouis obseruationibus non fuisse occupatos res ipsa docet. De hac enim re valde magnum discrimen exoritur, causam errori multiplicem suppeditante canone æquationis epactarum. Nam in anticipatione lunationum & æquinoctiorum inæquali sæpè fit, ut plenilunia quæ motibus suis medijs vicina sunt æquinoctio verno, ponantur ipso priora vel posteriora, per multos annos citius aut tardius, quàm vllus calculus Astronomicus postulat. Hinc in nouo Kalendario multa plenilunia sunt termini paschales, quæ nihil minus quàm primi mensis plenilunia sunt, sed vel vltimo præcedentis anni, vel secundo sequentis anni mensi debentur. Est autem anni Ecclesiastici, sicut & Iudaici (quemadmodum in Dialecti mea cap. 2. explicatur) principium à nouilunio, quod est æquinoctio verno proximum, siue in præcedentes, siue sequentes dies numeretur. Vnde primus eius mensis is habetur, cuius plenilunium est immediate proximum post illud æquinoctium, atque hoc plenilunium est terminus paschalis, quia primi mensis est. Sed quid Kalendarium nouum? Intra annum 1500. & 1700. quoties aureus numerus est 14. ibi eo anno numeratur epacta xxiiij. & terminus paschalis, dies 18. Aprilis. Sed mox ab anno 1700. vsque ad 1900. annis ipsidem, quorum aureus numerus est 14. cedit epacta xxiiij.

xxiij. & terminus paschalis 21. Martij. Causa huius saltus à 18. Aprilis ad 21. Martij, est anticipatio æquinoctiorum velocior anticipatione lunationum. In illis autem annis accidit, vt oppositio aliqua luminarium sit ipsi æquinoctio valde vicina, ea tamen aliquandiu æquinoctio prior est, sed certo elapso tempore superatur ab æquinoctio. Ibi ergò nouo Kalendario adhuc statuitur luna soli opponi antea, quàm ipse vernale punctum consequitur, & hoc vsque ad annum 1700. Sed elapso eo anno, statuitur sol non posterius amplius, sed prius ad vernale punctum peruenire, quàm Lunam oppositam videat. Plenilunia itaque illa annorum dictorum, sunt ante annum 1700. æquinoctio priora (sic volente Kalendario nouo) sed postea sunt posteriora, ideoq; ipsa non ante, sed post annum 1700. habenda sunt pro termino paschali. At Alphonsinæ tabulæ illa plenilunia faciunt æquinoctio posteriora iam inde ab anno 1533. Prutenicæ verò detinent ea ipsa ante æquinoctium, vsque ad annum 2084. Ergò quos Kalendarium nouum facit terminos paschales in omnibus illis annis ab anno 1533. vsque ad 1700. ij secundum calculum Alphonsinum, quantum ad lunationes medias, sunt plenilunia secundi mensis. Et contra omnium eorum annorum, ab anno 1700. vsque ad 2084. illi noui Kalendarij termini paschales sunt secundum calculum Prutenicum, plenilunia vltimi mensis. Nouus autem calculus hanc superationem diutius quidem differt quàm Alphonsinæ tabulæ, at non tam diu, quantum nouum Kalendarium. Vnde multa talia plenilunia, quæ secundo mensi reuera debentur, ascribuntur in nouo Kalendario primo mensi, & idcirco accipiuntur pro termino paschali. Similis differentia continget ante & post annum 2200. in annis, quorum aureus numerus est 6. Nam ab anno 1900. vsque ad annum 2200. epacta aurei numeri 6. est xxiiij. & terminus Paschalis 18. Aprilis, sed post annum 2200. eidem aureo numero competit epacta xxiiij. & terminus paschalis 21. Martij. Sed & huic mutationi calculus Astronomicus vehementer repugnat. Quare illic etiam multa plenilunia vltimi aut secundi mensis falsò accipiuntur pro primi mensis paschali plenilunio. Talis permutatio fallax, incidit etiam (si hunc epactarum canonem retrahamus in annos transactos) in annos præcedentes & sequentes annum 1500. quorum scilicet aureus numerus est 3. Nam noui calculi ratio ponit in annis, quorum aureus numerus est 3. præcedentibus annum 1500. lunam prius effici plenam, quàm Sol punctum æquinoctiale consequitur, sed post annum 1500. nouus calculus facit hoc plenilunium æquinoctio posterius. Cum tamen

secun-

secundum Alphonfinas & Prutenicas tabulas permutatio incidat in annum 161. Itaq; nouum Kalendarium in annis quorum aureus numerus est 3. rejicit paschalem terminum per totos 340. annos in secundum mensem.

At multo crassiora absurda sequentur annis sequentibus. Porro dum examinandus mihi est Calculus iste noui Kalendarij, oportet me interea ei accommodare, & ex sententia eius loqui, tanquam nec ego finem Mundi præ foribus esse crederem, sed eum adhuc in multos millenos, puta ad minimum ad 40000. annos, quousq; scilicet, numeri huius Kalendarij progrediuntur, dilatum iri: quanquam non opus sit vt cancellis tam laxis circunder, siquidem in annis propinquioribus tanta copia absurditarum offenditur, vt ad 40. mille annos, quousque autor summam perfectionem sibi persuadet, excurrere non necesse sit. Igitur ab anno 2200. vsq; ad annum 2300. in annis, quorum aureus numerus est 17. erit epacta xxiiij. & terminus paschalis 18. Apr. Sed ab anno 2300. vsq; ad 2400. idē aureus numerus 17. exhibet suis annis epactam xxiiij. & terminū paschalem 21. Martij. Rursus ab anno 2400. vsque ad annum 2500. idem is aureus numerus 17. iterum habet epactam xxiiij. & terminum paschalem 18. Aprilis. Sed qua obsecro fronte commendatur Kalendarium nouum, nomine maximæ perfectionis, quasi verò nemo absurdissimam hanc absurditatem animaduersurus esset? Sensus enim huius calculi est is, cum in annis, quorum aureus numerus est 17. rursus inueniatur æquinoctio vicina luminarium quædam oppositio, eam tamen vsque ad annum 2300. præcessuram esse ingressum solis in principium Arietis, sed Anno 2300. futurum, vt sol incipiat prius conscendere in æquinoctiale punctum, quam Luna Soli opponatur. Quare hæc oppositiones illorum annorum ante 2300. non poterunt esse, postea autē non poterunt non esse termini paschales. Sed quod sequitur, inde post annū 2400. vsq; ad 2500. terminū paschale denuo rejciendum in 18. April. nihil aliud est, quam quod æquinoctium sit iterum retrahendum post plenilunium in peracta loca. Sed vnde hæc æquinoctij retrogradatio? Quomodo possibile est, vt æquinoctium, cuius anticipatio semper est velocior anticipatione lunationum, faciat plenilunium, quod terminus paschalis esse cœpit, mox iterum hoc officio priuetur? Hæc res est profecto longē absurdissima, vtpote prorsus inaudita, & toti Astronomicæ certitudini & veritati e diametro contraria, & idcirco ipsa per se sola dignissima, cuius gratia omnis Kalendario huic nouo existimatio derogaretur. Quid vobis, vos Mathematici, Kalendarij huius Autores & patroni, iam videtur? Respondete. Et ista quidem tantummodo

modo de motibus medijs dicta & accipienda sunt. Quod si veros motus considerare velimus, proh quanta turba his dictis accedet eorum pleniluniorum numero, quorum motus medijs alioqui non improbarentur? Animaduertitis ne vos Kalendarifices, & noui Kalendarij defensores, clientis vestri infirmitatem, & animi etiam impotentiam? Accurrite ergo, ferre suppetias, ne ipse suarum propriarum manuum iniuriam sentiens, suo proprio gladio iugulatus, omnino pereat.

Sed aliud quoque morbi symptoma vobis curandum erit. Demonstratum est supra, quod æquinoctium verum verum pos- sit à 21. Martij, vsq; ad 27. recedere. Futurum ergo est, vt omne ple- nilunium, quod inter 21. & verum diem veri æquinoctij, post 21. sequentis incidit, à Kalendario nouo pro termino paschali habeatur. Verum talis oppositio tum non est primi mensis anni sequentis, sed vltimi precedentis anni. Hoc autem perquam sæpè fieri posse, ex eo colligi potest, quod ab hoc nostro seculo, vt supra dictum est, vsque ad annum 4700. æquinoctium verum multò diutius morabi- tur extra 21. Martij, in 22. 23. 24. & 25. eiusdem, quam in 21. illo, & quod post annum 4700. per 10. mille annos ad 21. hunc diem nulla reciprocatione poterit redire. Contrarium esto iudicium, quando hoc æquinoctium ad 19. diem digreditur, tum enim multa secundi mensis plenilunia ascribuntur primo mensi. Quæ si omnia, hoc loco recensita, colligerentur, an non existimabitis, quod vix tot paschales terminos vestri Kalendarij habituri sitis in primo mense, quot vel in vltimo vel in secundo? Hoc autem examen generale tantum est, quid, si speciatim discuteretur, futurum opinamini? Di- cetis ne porro etiam cum Pontifice vestro, Kalendarium hoc fore perpetuum, & ad omnem anni magnitudinem tam congruum, ne vlli mutationi vnquam fiat obnoxium?

Hactenus epactas partim ad annos correctioni inchoatæ vici- nos, partim ad alios futuros deduximus. Liceat autem eas in prete- ritis quibusdam etiam paulum examinare: Et omisissis alijs, respicia- mus ad Concilij Niceni annos, quando quidem Kalendarium hoc ab eo tempore suum primum exordium sumere supra demonstra- tum est. Quod si fiat: animaduertemus, quam ridiculæ & ineptæ absurditates huic Kalendario nouo inspersæ sint, vt mirum sit, qua fronte & audacia primus Kalendarij autor ausus fuerit has suas nu- gas non alijs tantum, sed etiam suis asseclis obrudere.

Sed vt res ipsa melius intelligatur, fontes tabulæ equationis cy- cli epactarum aperiendi sunt, & compositio eius monstranda,

B

quam

Alius casus, quo Epactæ sæpè vlti- mi sæpè primi mē- sis plenilunium fa- ciunt terminum paschalē.

Examen epactarum ad tempus Ni- cæni Concilij.

Ratio quare tabu- læ quædã, ac qui-

quam autor, infirmitatis eius haud dubiè conscius, occultrauit, & in alium quendam librum aliquando (ad Kalendas græcas) publicandum distulit. Quoniam autem maxima & præcipua pars nouæ Reformationis in hac re sita est: ideo placet in hunc locum reponere omnia, quæ de epactis istis ex Kalendario nouo scitu digna sunt, partim propter pleniorè intelligentiam eorum, quæ dicta, & quæ dicenda sunt, partim propter eos, qui Kalendarium hoc Gregorianum cum suis Canonibus non viderunt.

Præceptum inquirendi aureum numerum ad quemlibet annum datū.

Epactæ igitur per aureum numerum indicantur. Sed aureus numerus nihil aliud est, quàm cyclus decemnouennalis. Quotus verò quilibet datus annus sit in hoc cyclo, vel quis ex 19. numeris aurei numeri cuiq; anno debeat, cognoscitur tam ex veteri quàm nouo computo, hoc modo. Addatur 1. ad annum datum labentem, & tota summa diuidatur per 19. numerus ergò si quis relinquitur, est is, qui anno dato congruit, sed si nullus numerus sit residuus, tum anni dati aureus numerus est 19. siue, is annus est postremus in cyclo decemnouennali. Vt: pro inueniendo aureo numero anni 1586. addatur 1. ad 1586. & fiet 1587. hoc numero per 19. diuiso, in residuo erunt 10. aureus scilicet numerus anni 1586.

Ratio Epactarum.

His 19. numeris cycli decemnouennalis correspondent in nouo Kalendario, perpetuò 19. aliquæ epactæ, desumendæ ex epactis 30. at tamen non semper eadem, sed alio tempore hæ, alio aliq. Variationis huius causæ duæ sunt, prior est anticipatio lunationum, quæ ipsæ singulis 300. annis ferè vno die anticipant, altera est elisio trium dierum in singulis 400. annis propter æquinoctiorum anticipationem. Has ob causas epactarum series aureis numeris attribuendarum, eodem modo, sicut supra de literis dominicalibus, congruentibus numeris cycli solaris, interrumpuntur. Vt autem sciri possit, quæ 19. epactæ ex illis 30. in nouo Kalendario quouis tempore competant aurei numeri 19. numeris: autor earum eas in tabula cycli epactarum perpetua sequenti, certo ordine distribuit, secundum quem singulæ 19. epactæ numerandæ sint. Vt, si sit faciendum initium in prima cellula, tum epacta ibi inclusa cedit aureo numero 1. secundæ cellulæ epacta numero aureo 2. tertiæ, 3. & sic consequenter vsq; ad 19. cellulam, reliquæ verò alijs cellulis inclusæ negliguntur. Sed si initium fiat in secunda cellula, tum eius epacta primo aureo numero, sequens secundo, denuo sequens tertio, & sic consequenter eadem ratione seruata, attribuitur.

TABV.

TABVLA CYCLI EPACKTARVM
perpetua.

P	I	C	c	p	F	f	s	M	i	A
*	xj	xxij	ij	xiiij	xxv. 25	vi	xvij	xxviij	ix	xx
a	m	D	d	q	G	g	t	N	k	B
i	xij	xxij	iiij	xv	xxvj	vij	xvij	xxjx	x	xxj
b	n	E	e	r	H	h	u			
ij	xij	xxiiij	v	xvj	xxvij	vij	xjx			

Hac tabula illud quoque monendum, quod autor eius pro epacta 30. ponit * asteriscum. Deinde in cellula ab initio sexta, scribitur epacta xxv. & 25. diuersis characteribus, de hac epacta autor diligenter monet, quod si aliquis aureus numerus ab 1. vsq; ad 11. inclusiue, incidit in cellulam eam, sumenda sit epacta xxv. sed si eodem venerit aureus aliquis numerus à 12. vsq; ad 19. quod ei attribuenda sit epacta 25. Sed quia omnes epactæ non præstant quod promittunt, sicut supra demonstratum est, non esse opus existimo, vt in huius diuersitatis causas laboriosè inquiram, potest enim hæc res sine omni periculo differri, donec aliquando autor ipsemet in libro suo aliquando edendo, rationes reddiderit.

Vt autem sciatur, vbi quouis tempore sit numerationis initium faciendum: idè autor epactis singulis aliquas literas superimposuit, quæ, sicut in tabula cycli solaris, sunt æquationum, vel principij indices. vt epacta j. habet literam a. epacta ij. habet b. epacta iij. c. & sic reliquæ. Huius gratia autor tabulam æquationis subiecit, in qua similes literæ singulis annis centenarijs præfiguntur, vt indicent, quæ epactæ inseruiant annis ab eo centenario ad sequentem. Nam quælibet litera in tabula æquationum scripta, & quæ sita in tabula præcedente, continet sub se epactam, quæ in eo seculo competit aureo numero 3. Hinc initio factò à cellula inde tertia præcedente, per consequentes vsq; ad 19. habebuntur omnes epactæ eius seculi, quarum prima conuenit aureo numero 1. secunda 2. & hæc tertia sub indice litera, aureo numero 3. & sic vsque ad 19. vt si index litera D. sit, qualis est ab anno correctionis 1582. vsq; ad 1600. & inde etiam ad 1700. ibi tum in quibuscunq; annis intermedijs ab 1582. vsque 1700. aureus numerus est 1. eis debetur epacta j. quæ tertia est ante indicem D. anni autem, quorum aureus numerus est 2.

E 2

habent

habent epactam xij. & aureo numero 3. contingit epacta xxiiij. quæ scilicet sub indice posita cernitur, & sic de reliquis, quemadmodum supra in examine termini paschalis annorū intra 1500. & 1700. huiusmodi epactas aureis numeris cedere dictū est. Est autē D. litera index ab anno 1582. post correctionem, sed si anni præcedentes eadem cum correctione noua conferantur, tum & ipsi vsque ad annum 1500. eadem litera indice fruuntur, vt mox sequetur. Quare autem autor indicem literam superimponat Epactæ, quæ aureo numero 3. cedit, nec præferat hoc negotio aureum numerum 1. ego quidem rationem non video, nisi argutias quasdam ociosas sectetur, nihil enim commoditatis in calculo inde animaduerto, nec quicquam præcū ea in re situm esse puto. Sicut ergo 19. epactæ illæ, congruentes indici D, inuentæ sunt, ita pro singulis alijs literis indicibus epactæ inuestigantur. Vnde ipsæ secundum 30. indices, in 30. ordines, quorum singuli 19. epactas respondentes 19. numeris aurei numeri continerent, expandi possent.

Compositio tabulæ æquationis cycli epactarum perpetui.

Ratio compositionis tabulæ epactarum sic intelligatur. Consignentur omnes & singuli anni centenarij ab anno 1600. incipiendo, ex quibus omnes illi, quibus bissextilis dies decerpitur, notentur asterisco, vel aliquo numero: Notentur etiam anni quibus lunationum anticipatio vnum diem compleuit, quos autor Kalendarij commoditatis gratia, sicut & intercalarium expunctiones, in plenos centenarios annos reiecit. In tabula sequenti, anni illi vtrobiq; notati sunt numero 1. reliqui figura 0. Quoniam verò lunationum anticipatio pro vno die non præcisè postulat 300. annos sed 304. annos, fit vt 4. illi anni aliquoties repetiti, & coaceruati, tandem etiam integrum centenarium compleant. Hinc autor, sicut in sequente tabula videre est, intra annum 3900. & 4300. pro anticipazione vnus diei non 300. sed 400. numerauit, &c.

SEQUITUR TABULA ÆQUATIONIS Epactarum perpetui.

Hac tabula columna prima sunt literæ epactarum indices, secunda sunt anni à Christo numerati, quos ex Kalendario Gregoriano transcripsimus. His adiecimus tertia columna notas eliorum dierum intercalarium, & quarta anticipaciones lunationum die vna, vt ex eis fundamentum constructæ tabulæ intelligatur.

Anni

Anni Do mini	Inter calar: omis.	lunas tion. anti.	Anni Do mini	Inter calar: omis.	lunas tion. anti.	Anni Do mini	Inter calar: omis.	lunas tion. anti.
N 1			A 2200	1	0	q 3600 biss.	0	1
P 320 biss.			u 2300	1	0	p 3700	1	0
P 500 biss.			A 2400 biss.	0	1	n 3800	1	0
a 800 biss.			u 2500	1	0	n 3900	1	1
b 1100 biss.			t 2600	1	0	n 4000 biss.	0	0
c 1400 biss.			t 2700	1	1	m 4100	1	0
Detrahtis x diebus.			t 2800 biss.	0	0	l 4200	1	0
D 1582			s 2900	1	0	l 4300	1	1
D 1600 biss.	0	0	s 3000	1	1	l 4400 biss.	0	0
C 1700	1	0	r 3100	1	0	k 4500	1	0
C 1800	1	1	r 3200 biss.	0	0	k 4600	1	1
B 1900	1	0	r 3300	1	1	i 4700	1	0
B 2000 biss.	0	0	q 3400	1	0	i 4800 biss.	0	0
B 2100	1	1	p 3500	1	0	i 4900	1	1

Quoniam ergo ex auctoris sententia illæ epactæ, quarum index est D. congruunt annis à 1600. ad 1700. vt supra dictum est, ideo anno 1600. præfigitur epactarum index litera D. verum anno 1700. dies intercalaris abijcitur, quiescente lunatione, ipsius enim anticipatio diem nondum compleuit: idcirco omnes lunationes vno die fiunt posteriores, vt: cum intra 1600. & 1700. omnes anni, quorum aureus numerus est 3. haberent epactam xxij. h. e. cum in Calendario nouo, vbicunque est expacta xxij. luna in illis annis eo die fieret noua, seu cum in tabula Paschali, quæ paulo post sequetur, epacta xxij. ostenderet in illis annis terminum Paschalem in 21. Martij: hoc idem post reiectum bissextilem diem anni 1700. continget die mox sequente, qua epacta est xxij. Idcirco aureus numerus, 3. habebit tum epactam xxij. huius autem index in tabula epactarum est C. Igitur C. litera præfigitur anno 1700. Quod de annis, quorum aureus numerus est 3. dicitur, hoc idem de reliquis omnibus est accipiendum. Placuit autem loco omnium reliquorum exempli loco eligere aureum numerum 3. propterea quod auctor huic superimpoluit literam indicem, vt antea monui.

E 3

Deinde

Deinde anno 1800. eliditur vnus intercalaris dies, & ibidem simul lunationis anticipatio diem absoluit, igitur facta mutua compensatione, cyclus epactarum hoc centenario non interrumpitur, sed index C hic etiam permanet.

Præterea anno 1900. idem accidit quod anno 1700. vnde aureus numerus 3. transit ad epactam xxj . cuius index est B.

Iterum, anno 2000. & 2100. cyclus hic non interrumpitur, in illo enim quiescit & lunatio & dies intercalaris, in hoc autem similis ratio est, quæ anno 1800. Quare index B per 300. annos in officio monstrandæ æquationis epactarum retinetur.

Rursus annus 2200. & 2300. conuenit cum anno 1800. quare aureus numerus 3. descendit in illo anno ad epactam xx . in hoc ad xix . literam indicem ibi habens A, hic u.

At anno 2400. postquam lunatio denuo diem anticipando consumasset, intercalaris diei nulla fit amissio, ideo lunatio in aureo numero ex xix . denuo ascendit in xx . epactam & indicem A, denuo consequitur. Sic etiam de reliquis est sentiendum, simili enim via inuentæ sunt singulæ literæ indices post annum 1582. correctionis. Nec etiam aliud subtilius tabulæ huius fundamentum est, quanquam autor id studiosè (ne dicam malitiosè) occultauit.

Quid verò de reliquis annis sit sentiendum, qui annum 1582. correctionis præcedunt, autor sanè satis intricatè proposuit, si quis tamen paulò diligentius examinet, facile colligere poterit, quibus vsus fuerit fundamentis, & quo in loco haberi mereantur.

Ex literis indicantibus æquationem epactarum, quas autor in tabula proxima præposuit, annis præcedentibus annum 1582. animaduertere licet, quòd à principio annorum Christi, vsque ad annum 320. ascripserit aureo numero 3. epactam $xxix$. litera enim index est N, sed ab anno 320. vsque ad 800. attribuerit eidem epactam 30. quam ipse asterisco * notat, item quòd annis ab 800. vsque ad 1100. eidem aureo numero 3. concellerit epactam 1. & inde ad 1400. epactam ij . & rursus à 1400. ad 1582. epactam $iiij$. quam post correctionem permutauit in $xxiiij$. Et quòd de hoc aureo numero 3. moneo, idem de reliquis correspondentibus intelligitur, quemadmodum paulò antè dixi. Igitur hoc toto tempore lunationes paulatim anticipare statuuntur. Ergo cyclum Epactarum huic tempori correctum adhibet, æquinoctiorum verò anticipationem omittit, sicut sequens tabella indicat.

Tabula

TABVLA AEQVATIONIS EPACTARVM

*expansa, quam noui Kalendarij autor in annis
ante correctionem contraxit.*

Anni Do mini	Inter calar: omif.	luna, tion. anti.	Anni Do mini	Inter calar: omif.	luna, tion: anti.	Anni Do mini	Inter calar: omif.	luna, tion. anti.
N 0 biss.	o	1	P 700 biss.	o	o	C 1400 biss.	o	1
N 100 biss.	o	o	a 800 biss.	o	1	C 1500 biss.	o	o
N 200 biss.	o	o	a 900 biss.	o	o	Deductis x diebus.		
P 300 biss.	o	1	a 1000 biss.	o	o	D 1582	10	o
P 400 biss.	o	o	b 1100 biss.	o	1	D 1600 biss.	o	o
P 500 biss.	o	o	b 1200 biss.	o	o	C 1700	1	o
P 600 biss.	o	o	b 1300 biss.	o	o	C 1800	1	1

Hac tabula, quæ iuxta sententiam autoris ex proximè præcedente tabula producta est, videre licet, in quo pretio totum hoc opus habendum sit. Nam primò quidem, quomodo computus autoris congruat cum calculo Astronomico, docent lunationū æquationes inter annū 1400. & 1800. & in præcedente tabula inter annum 3900. & 4300. Dictum est paulò antè, quòd lunationū anticipatio pro vno die postulet 304. annos, quorum gratia æquationes, distribuentur tantum per centenarios annos, exigant aliquando non solummodo 300. sed 400. annos. Verum huiusmodi periodus exigit vicies quinquies trecentenos annos: Nam 4. illi anni accedentes annis 300. non complent quartum centesimum annum, nisi vicies quinquies coaceruentur. Sed autor huiusmodi æquationem partitur tantum per vicies quinquies ceteros años, videlicet ab anno 1600. ad 4100. quod profecto calculo Astronomico planè contrariū est, nec vllam excusationem, aut à falsitate absolutionem ferre potest.

Deinde hunc vitiosum calculum, ne ex imprudentia commissus putetur, autorem nō pudet alio magis vitioso compensare, & in affectatus, veritatem Astronomicam data opera grauius impingere. Ipse enim pro æquatione lunationum ab anno 300. (vel 320.) vsque ad 800. hoc est, annis 500. reponit vnicum tantum diem anticipationis. Quæ res longè omnium absurdissima, & in Astronomia falsissima est. Nam contingere quidem interdum potest, sicut modo dictum est, vt propter 4. annos adherentes annis 300. lunationum anticipatio ad vnum diem absoluendum postulet annos 400. Sed ad 500. annos talis numeratio nunquam extendi potest. Et præsertim

1. Error autoris

noui Kalendarij in

compositione tas

bulæ æquationum

cycli epactarum

perpetui,

2. Error autoris

in affectatus,

tim eius loci non est, huiusmodi æquationem ultra 300. annos interserere, annus enim 800. ab anno 1400. vbi quarti huius centenarij æquatio interposita est, abest tantummodo 600. annis, quod spacium nimis procul a periodo huius æquationis, quæ est, vices quinquies trecenteni anni, distat. Nec possibile est, errorem hunc fuisse auctori incognitum, nimis crassus enim & palpabilis est. Causam autem, quare à manifesta veritate discedere voluit auctor, haud dubio hæc est, quod nimirum ipse singulari studio attendit ad aureum numerum vsitatum, ideoq; epactas suas omni modo relictas, capillis attrahendo adegit, vt cum aureo numero tempore Nicæni Concilij concordarent. Hoc autem fieri non potuit, nisi enormi hoc solæcismo commisso, maluit ergo suos numeros aureo numero (quem non animaduertit, lunationibus illius seculi nequaquam satisfacere) esse congruos, quam cum calculo Astronomico consentire. Ecce hæc sunt fundamenta tabulæ æquationis epactarum cycli perpetui, & quidem eius tabulæ, quæ præ reliquis omnibus numeris & tabulis totius nouæ reformationis, est maximè artificiosa.

Quod si verò auctor hanc lunationum anticipationem continuasset eodem stilo quo antea, per annos 300. aliam profecto litteram æquationis epactarum indicem sub tempore Nicæni Concilij inuenisset, sicut hac tabula sequente patet.

TABVLA AEQVATIONIS EPACTARUM, qualis ab auctore noui Kalendarij conficienda fuisset ad annos correctionem præcedentes.

Annus Domini	Inter calar: omil.	lunas: tion. anti.	Annus Domini	Inter calar: omil.	lunas: tion. anti.	Annus Domini	Inter calar: omil.	lunas: tion. anti.
M 0 biss.	0	0	P 700 biss.	0	0	C 1400 biss.	0	1
M 100 biss.	0	0	a 800 biss.	0	1	C 1500 biss.	0	0
N 200 biss.	0	1	a 900 biss.	0	0	Detractis x diebus.		
N 300 biss.	0	0	a 1000 biss.	0	0	D 1582	10	
N 400 biss.	0	0	b 1100 biss.	0	1	D 1600 biss.	0	0
P 500 biss.	0	1	b 1200 biss.	0	0	C 1700	1	0
P 600 biss.	0	0	b 1300 biss.	0	0	C 1800	1	1

Hac

Hac tabula annis Concilij Nicæni congruit litera index epactarum, non P. sed N.

Et ut nugatorius & inanis calculus totius tabulæ huius ab auctore noui Kalendarij confectæ melius pateat, considerabimus eam adhibita correctione etiam æquinoctiorum, quemadmodum cap. 1. factum, siquidem huius correctionis, seu noui Kalendarij fundamentum omne, atque ad eum prima origo à Concilio Nicæno dependet. Indicem igitur literam illius seculi sequens tabula ostendit.

TABVLA AEQVATIONIS CYCLI EPACTARUM
ad annos præteritos, qua correctio tam lunationum, quam æquinoctiorum eodem modo obseruatur, quo in futuro tempore obseruanda ab auctore noui Kalendarij traditur.

P	0 biss.	0	0	G	700	1	0	E	1400	1	1
N	100	1	0	H	800 biss.	0	1	D	1500	1	0
N	200	1	1	G	900	1	0	D	1600 biss.	0	0
M	300	1	0	F	1000	1	0	C	1700	1	0
M	400 biss.	0	0	F	1100	1	1	C	1800	1	1
M	500	1	1	F	1200 biss.	0	0	B	1900	1	0
H	600	1	0	E	1300	1	0	B	2000 biss.	0	0

Hic rursus animaduertere potestis, vos Mathematici, noui Kalendarij Patroni, quid certitudinis subsit vestro Kalendario. Seculo Nicæni Concilij videtis ex hac postrema tabula iuxta correctionem noui Kalendarij obseruatam, tam in æquinoctiorum, quam lunationum anticipatione, congruere indicem epactarum literam M. Sed ex proximè præcedente tabula, qua lunationum correctio tantum retinetur, videtis eidem seculo debere literam indicem N. Auctor Kalendarij, ut vobis falsè imponat, contra proprium suum calculum & intentum vobis obtrudit literam P. Habetis ergo ad eosdem annos, verbi gratia, quorum aureus numerus est 3. tres epactas, videlicet propter literam indicem æquationis M. epactam xxviii. propter literam N epactam xxix. & propter literam P epactam 30. quæ * asterisco notatur. Sed cur hoc reprehendo? Gratulabor potius vobis de abundantia Kalendarij vestri. Si n. triplici calculo hoc vnica tantum litera index offerretur (quod alioqui in

Pro tempore Nicæni Concilij auctor aliam literam indicem epactarum ponit: Ratio calculi eius aliam denotat: & nouæ correctionis ratio itidem aliam postulat.

R calculo

calculo astronomico, quin & omni arithmetico fieri solet, is enim utcumque varietur, nunquam tamen à seipso diuersus depræhenditur) forsan non tam certi esse possitis de nouiluniorum, vel de pleniluniorum Paschalium diebus determinandis: nunc autem cum pro vno die ternos habeatis, vix fieri potest, vt à vero aberretis. Attamen interim hinc patet, quòd noui Kalendarij autor in calculo Astronomico exquisitè examinando, & cum suis numeris conferendo, non admodum defudarit. Vos ergo ipsi iudicate: Si autor hæc non intellexit, dignus ne sit, cuius autoritati in reliquis quicquam tribuatur, idq; propter pudendam, seu affectatam ignorantiam: Sin conscius fuit horum, an non diris sit deuouendus, quia & Pontifici vestro, & vobis omnibus suis asseclis, & vniuerso Christianorum orbi, malitiosè fucum fecit.

Haftenus de tabula cycli epactarum continuata retrò ad annos Concilij Nicæni. Consideremus quæso iam, quid huius tabulæ numeri præstent in termino Paschali (nouilunia data opera prætereo) demonstrando. Istud verò ex tabula sequente fit conspicuum. In qua prima columna annos aliquot, vid. annos vnius cycli decemnouennalis cõplectitur, & quidem eos, intra quos Concilium Nicænum celebratum est. Secunda numerat plenilunia seu terminos eorum annorum Paschales iuxta medios motus. Tertia determinat eosdem Paschales terminos iuxta veros motus. Quarta aureum numerum eorum annorum recitat. Quinta habet epactas & terminum Paschalem, prout ab indicelitera P. exhibentur. Et cum his correspondet numeratio antiqua Aurei numeri. Sexta & septima easdem epactas & terminos recenset: sexta quidem secundū indicem literam N. productam ex correctione anticipationum lunationum sola: sexta aut secundum indicem literam M. productam ex vtriusque anticipationis, æquinoctiorum & lunationum correctione.

Anno 330. Prutenicæ tabulæ reijciunt plenilunium Paschale in 19. diem Aprilis, ipsis enim die 21. Martij Soli Luna opponitur, antequam Sol æquinoctium vernum consecutus fuerit. Sed recentiorum tabularum calculus, consentiens hoc loco tabulis Alphonsinis, docet solis ingressum in arietem præcedere aliquandiu hoc plenilunium, ideo secundum has terminus Paschalis incidit in 21. Martij.

Conuertite ergo vos Mathematici in hanc tabellam oculos, & videbitis, quòd ternis his epactis nulla inueniatur, quæ in totū pauculis his annis satisfaciat. Nam autoris numeri secundū suam P. literam

ram

**TABVLA MONSTRANS, QVOMODO CAL-
culus epactarum & termini Paschalis noui Kalendarij
cum calculo Astronomico, tempore Concilio Ni-
ceno propinquo, conueniat.**

Añi Do- mini.	Plenilunia pa- schalia media	Plenilunia pa- schalia vera.	Au- reus nu- me- rus.	Iuxta lit: in- dic. epact. P. Et iuxta Au- reū numerū antiquum	Iuxta literā indicē Epac- tarum N.	Iuxta literā indicem epac- tar. M.	Epa. ter. pa.		Epa. ter. pa.		Epa. ter. pa.	
							Me di	Me di	Me di	Me di	Me di	Me di
	Mens. di. hor.	Mens. di. hor.										
323	a 7 10 a.m.	a 7 10 p.m.	1	vñ a 5	vñ a 6	vñ a 7						
324	m 26 7 p.m.	m 27 8 a.m.	2	xix m 25	xvñ m 26	xvñ m 27						
325	a 14 5 p.m.	a 15 3 a.m.	3	* a 13	xxix a 14	xxvñ a 15						
326	a 4 2 a.m.	a 4 5 a.m.	4	xj a 2	x a 3	ix a 4						
327	m 24 10 a.m.	m 24 7 a.m.	5	xxñ m 22	xxj m 23	xx m 24						
328	a 11 8 a.m.	a 11 2 a.m.	6	ñ a 10	ñ a 11	j a 12						
329	m 31 5 p.m.	m 31 11 a.m.	7	xñ m 30	xñ m 31	xñ a 1						
330	a 19 2 p.m.	a 19 1 p.m.	8	xxv a 18	xxñ a 18						xxñ m 21	
331	a 8 11 p.m.	a 9 7 a.m.	9	vñ a 7	v a 8	ññ a 9						
332	m 28 8 a.m.	m 28 10 p.m.	10	xvñ m 27	xvñ m 28	xvñ m 29						
333	a 16 5 a.m.	a 16 6 p.m.	11	xxvñ a 15	xxvñ a 16	xxvñ a 17						
334	a 5 2 p.m.	a 5 11 p.m.	12	ix a 4	vññ a 5	vññ a 6						
335	m 25 11 p.m.	m 26 1 a.m.	13	xx m 24	xix m 25	xvññ m 26						
336	a 12 9 p.m.	a 12 5 p.m.	14	j a 12	* a 13	xxix a 14						
337	a 5 2 a.m.	a 2 12 mane	15	xñ a 1	xj a 2	x a 3						
338	m 22 2 p.m.	m 22 12 merid.	16	xxññ m 21	xxññ m 22	xxññ m 23						
339	a 10 12 meri.	a 10 1 p.m.	17	ññ a 9	ññ a 10	ññ a 11						
340	m 29 9 p.m.	m 30 7 a.m.	18	xv m 29	xñññ m 30	xñññ m 31						
341	a 17 6 p.m.	a 18 7 a.m.	19	xxvi a 17	25 a 17	xxñññ a 18						

F 2

Epactæ terminum
Paschalem tempo-
re Nicæni Concilij
monstrando, ni-
mis vitiosæ depre-
henduntur,

ram epactarū indicem, in his 19. annis aberrat decies octies, & qui-
dem sæpe toto biduo deficiunt. Et litera index N, vndecies falsa
deprehenditur. Litera autē M, quindecies excedit veritatem Astro-
nomicam vno quidem die vt plurimum, quater autē biduo. Cum
ergo hoc Kalendarium vestrū & secum, & cum autore suo, & cum
veritate Astronomica nimium pugnet, nec ad primam suam origi-
nem redire possit, falsum enim terminum Paschalem, falsum diem
Dominicum, & falsum Pascha numerat, nec non innumeris modis
vitiosum est: Quibus quæso rationibus persuadebitis posthac no-
bis, quod correctio eius cum Nicæno Concilio consentiat.

Cum hæctenus pleræq; quæ ad nouum Kalendarium, eiusq; ue-
rationes tam intelligendas, quàm examinandas, scitu digna sunt,
scripto huic inserta sint, nō abs re fore existimo, si iam hoc loco ta-
bulam Paschalem ex eodem Kalendario nouo apponam, facit enim
ea nō parū ad cognitionem eorum, quæ hæctenus de termino Pa-
schali dicta sunt, & quæ de Paschate infra dicenda restant. Quan-
quam autē in Kalendario nouo duæ tabulæ Paschales inueniantur,
altera tamen plus subtilitatis, altera vero plus vtilitatis (quod ad
nouum quidem Kalendarium attinet) habet, ideo priori omiſsa,
quandoquidem in effectu consentiunt, alteram ponam, qua tamen
reliquorum festorum mobilium terminis itidem omiſsis, propterea
quod vno ex illis dato, reliqua festa mobilia omnia sciuntur, ter-
minum Paschalem saltem norabo.

TABVLA PASCHALIS AN-
tiqua reformata.

cyclus epacta rum.	Lit: dñi cal.	dies Pa- schę	Ma.	cyclus epacta rum.	Lit: dñi cal.	dies Pa- schę	Ma.	cyclus epacta rum.	Lit: dñi cal.	dies Pa- schę	Ap.	cyclus epacta rum.	Lit: dñi cal.	dies Pa- schę	Ap.
xxiij				xiiij	e	30		vii	g	8		25 xxvj	b	17	
xxij	d	22		xiij	f	31		viij	a	9		xxv xxiiij	c	18	
xxj	e	23		xij	g	1 ap.		vi	b	10			d	19	
xx	f	24		xi	a	2		v	c	11			e	20	
xix	g	25		x	b	3		iiii	d	12			f	21	
xviii	a	26		ix	c	4		iii	e	13			g	22	
xvii	b	27		viii	d	5		xxix	f	14			a	23	
xvj	c	28		vii	e	6		xxviii	g	15			b	24	
xv	d	29		vi	f	7		xxvii	a	16			c	25	

Vsus

Vsus huius tabulæ est: Inuenta epacta congruente anno alicui dato, mittemus eam in hanc tabulam. Ea igitur e regione mox habet diem, qui terminus paschalis est, siue in quo lunam secundum calculum nouum oportebat primo post æquinoctium esse plenam, foliquè oppositam. Inde proxima dies Dominica, quæ sequitur, est Dominica paschalis.

Ex his satis liquido patet, quin & meridiana luce clarius est, quòd non tantum mensurus epactarum in nouilunijs significandis, sed & annuus vsus in termino paschali determinando concidat, & inutilis sit. Menstruum erratum condonari quidem posset, tanquam quo haud multum pretij situm est, cui etiam alijs medijs subuenitur. At quòd in annuo vsu, qui quotannis vnicus tantum ab ipso exigitur, & in quo cardo totius negotij ponitur, utpote, qui totius & omnis huius negotij & certaminis de Kalèdarij correctione, fundamentum est, tam enormes solœcismi committuntur: hoc demum intollerabile est. Quid igitur superest, cuius gratia Kalèdarij noui autoritas comendationem mereatur, nisi forsan, quòd Epactarum tabula, earumque æquationes magno labore constiterunt: Confiteor quidem eam tabulam, qua adæquantur omissiones tridui in 400. annis, propter æquinoctiorum anticipationem, cum æquatione vnus diei in 300. annis, propter lunationum ascensum, esse non nullo artificio, & satis pulchra phantasia conditum: sed quid præstare possit ista bona phantasia, hoc capite demonstratum est. Quare si vos Mathematici volueritis vltèrius hoc vestrum Kalèdarium defendere, pugnete pro eo, tanquam pro focis & aris. Hoc enim nisi feceritis, profectò tam ineptus nemo est, qui in posterum vestris commendationibus fidem habeat. Verum si in harenâ descendere volueritis, oportebit vos rationibus Astronomicis armatos esse, alioqui nequaquam digni habebimini, cum quibus quisquam congregiatur. Notum enim est vobis, Mathematicum pro defensione bonæ causæ Mathematicæ, semper posse sufficientissimas rationes ex ipsis mathematum fontibus, tanquam ex proprio, perfectissimo & amplissimo suo subiecto, proferre: quare qui quæuis obuia aliunde corradit, indignus est responsione, propterea quòd aut causam malam fouet, aut præ nimio supercilio mauult ex remotis riuis, sæpenumero turbidis, quàm in propinquo ex limpidissima scaturigine haurire aquam. Præstare igitur vos viros, agite quid potestis.

F 3

CAP.

Caput Tertium.

*AN FESTVM PASCHAE IN KALENDARIO
novo quotannis celebrandum veniat in die Dominica sequente
plenilunium, quod immediatè proximum est post æqui-
noctium vernum verum, siue post
21. diem Martij.*

Concilij Nicæni
decretum de pas-
chate, eiusque
occafio.

IN Concilio Nicæno, cum dissentientes Ecclesiæ Asiæ seu Ori-
tales, atq; Romanenses seu Occidentales, conciliarentur, sancitum
est, vt paschale festum non amplius in ipso die plenilunij, proximi post
æquinoctium vernum (sicut vsitatum erat orientalibus Ecclesijs, re-
tinentibus hoc loco ritus Iudæorum) celebretur, sed vt ea festiuitas
differatur post dictum illud plenilunium vsq; in proximam diem Do-
minicam sequentem. Quoniam aut æquinoctium eo tempore sorte
fortuna (quantum ad huius Concilij ordinationem attinet) inuentum
est in 21. Martij, noluit Concilium in eo quidquam turbare, sed eum
diem, atque æquinoctium pro ipsodem habuit. Hinc aut multis vo-
ciferationibus totum cælum & omnem orbem Christianum replent
Pontificij, dicentes, hunc solum diem 21. Martij esse propriam sedem
ipsius æquinoctij verni, & inde ab hoc solo numerandum esse pleni-
lunium paschale, post quod proxima sequenti Dominica celebra-
ndum sit pascha. Sed quid hac de re sentiendum, an sc. Ecclesia Christia-
na sit obligata decreto Concilij huius, vt respiciat immediatè ad diem
hunc 21. qui concilio huic quasi fortuitus erat, & que alia huius sunt:
satis explicatum, declaratum & demonstratum est in Dialexi mea
germanica, præsertim cap. 6. & 7. quæ omnia hic quasi repetita sint.
Veruntamen si hoc etiam loco decreto Concilij illius sit in reforma-
tione noui Kalendarij satisfactum, quemadmodum Pontifex ea de
re in Bulla gloriatur, conuenit utiq; vt singulari prudentia prospere
sit paschali huic festo, ne in aliud tempus, aliumue locum re-
ponatur, quam in eum qui à concilio illo decretus est. Quod vt re-
ctissimè fieret, vitanda fuerunt quinque loca vel tempora ceu erronea
& illegitima, quia in eis, vt autor Kalendarij noui alijq; Pontificij as-
serunt, non possit absq; peccato, & læsa conscientia pascha celebra-
ri. Ea sunt: 1. ne celebretur festum paschale in luna decimaquarta,
hoc est, ne Dominica paschatis incidat in ipsum plenilunij diem. 2. ne
anteuertat lunam plenam. 3. ne postponatur vicesimæ primæ lu-
næ, hoc est, ne celebrari contingat in secunda demum Dominica post
plenilunium, quando luna iam tum superauit tertiam suam quartam
seu

feu dichotomiã. 4. ne inueniatur in vltimo mense, hoc est, ne sequatur eam luminariũ oppositionem, quæ p̄cedit æquinoctiũ. 5. ne in secundum mensem reñciatur, hoc est, ne non primum, sed secundum plenilunium post æquinoctium vernum verum accipiatur pro termino paschali. Harum positionum primam noui Kalendarij autor, canone 2. sæpius citato, planè hæreseos accusat, quia secundum eam celebretur sacrosanctum Pascha cum quartadecimanis hæreticis. Secundam verò & quartam dicit esse absurdissimas. Tertiam tamen minori cum peccato admitti posse putat, subinnuens sc. reliquas magno peccato conscientias polluerè. Quintæ autem ipse quidem non meminit, sed ea ab alijs eius asseclis miris modis exagitur. Mensem enim secundum esse volunt tantum immundorum, quia olim Iudei immundi mense secundo demũ Pascha facere potuerunt. Ita nimirum placet eis textum Num. 9. in nouum testamentum huic loco applicare. Si quis huiusmodi iudicium ipsius Autoris Kalendarij noui, & aliorum eius asseclarum, de his non legitimis positionibus Dominicæ paschalis, audiat, an non existimabit, eas omnes & singulas egregiè & artificio singulari, in nouo Kalendario, tanquã scopolos immanes, euitatas esse? Sed quàm nihil eorum sit, quod ibi expectatur, & quàm inanis atq; falsissima sit persuasio, colligi potest haud difficulter, non quidem ex commendatione Autoris, sed ex examine numerorum eius, hoc est, partim ex hactenus demonstratis, de æquinoctiorum sede minimè fixa, & de fallacibus epactarum numeris, partim verò ex ijs quæ sequuntur.

Primò enim, propter Epactarum numeros roties aberrantes à vero termino paschali, fit, vt nouum Kalendarium seipsum omnesque suos patronos Quartadecimanæ hæreseos crimine inuoluat. Nam non rarò reponit Dominicam paschalem in ipsum plenilunium, roties nimirum, quoties accidit, diem illum, quo verus terminus paschalis sequitur terminum Kalendarij falsum, esse diem Dominicam. Exemplo sunt in illis 200. annis suprã cap. 2. enumeratis, Anni 1503. 1507. 1514. 1531. 1551. 1555. 1558. 1578. 1581. 1598. 1609. 1622. 1693. & paulò post 1703. quibus omnibus Dominica paschalis in ipso plenilunio inuenitur. Videtis ergo, vos Mathematici, Kalendarij huius Patroni, quòd primarius clientis vestri autor accuset & sese, & Pontificem vestrum, & vos omnes hæreseos, coram toto mundo: & hoc quidem forsan non immeritò, quia errorem nec agnoscere nec reuocare vultis, sed potius contra conscientiam vitiosum hoc, & ipso eius autore teste, hæreticum vestrum Kalendarium defenditis, atque pro perfectissimo habetis. Errorem hunc anni 1598. agnouit, & etiam notauit Ioannes Anthonius Maginus

I.
Pascha sæpe incidit in ipsum plenilunij diem.

Autor noui Kalendarij seipsum, Papam, & omnes noui Kalendarij patronos, hæreticos facit.

ginus Patauinus in suis Ephemeridibus, interim autem Kalendarium non improbat, quia forte numeros eius nondum sufficienter examinauerat: Eum tamen his lectis non diffido in meam sententiam iturum esse, non quidem mei gratia, sed quia admonitum, veritati, quam hic propugno, non dubito daturum esse locum. Vos autem reliqui, quomodo exolui possitis, & quid pro heretico horum annorum calculo respondere velitis, considerate.

II.
Pascha noui Kalendarij sæpe præcedit plenilunium,

Deinde iisdem fallaces termini paschales efficiunt, ut sepe numero contingat, paschatis Dominicam priorem esse plenilunio paschali. Quoties enim verus terminus paschalis per calculum Astronomicum inuentus, sequitur falsum ex Kalendario nouo sumptum terminum biduo (hoc non raro euenire posse, manifestum est ex his, quæ 2. cap. dicta sunt) dies autem vero & falso illi interposita, fuerit dies Dominica: tum Kalendarij noui canones reponunt pascha in eam Dominicam, quæ hac conditione præoccupat plenilunium paschale. Exemplo est annus 1527. in quo terminus paschalis est. 26. Martij, & litera Dominicalis B, ergo pascha cadit in 27. eiusdem. Sed verum plenilunium paschale sequitur demum die 28. Martij. Sic 1598. parum abest, quin etiam tota Dominica, qua celebrandum erit pascha, anticipet verum sumptum plenilunium: Luna enim hora 10. noctis sequentis, artificiali die completa, plena efficitur. Cernitis ergo vos Mathematici etiam hic grande Kalendarij vestri peccatum, & quidem plus, quam hæreticum: quia hæreticum est, ut autor refert, pascha in plenilunio celebrare. Igitur peccatum hoc multo est atrocius, si ante. Hinc idem autor hoc peccatum nominat absurdissimum.

III.
Pascha potest in vltimam lunæ quartam cadere.

Tertium errorem autor ingenuè confitetur, attamen ne Kalendario suo autoritas nimium derogetur: appellat eum, minus peccatum. Sed ut, maius vel minus peccatum sit: ipso tamen teste, error hic in nouo Kalendario peccatum est, quando videlicet pascha octiduo diutius differtur, quam par est. Hoc autem fit, quotiescunque verum plenilunium paschale præcedit terminum in Kalendario notatum vno die, vel biduo, & quidem dierum illorum alteruter est dies Dominicus: tum oportet ea Dominica pascha esse: sed in hoc casu ipsum à nouo calculo detinetur usque ad sequentem Dominicam, in qua Luna tertium illuminationis suæ quadrantem iam transiit. Cuiusmodi paschata erunt anno. 1629. 1693. 1700. &c. Etenim anno 1629. terminus paschalis est. 8. dies Apr. & litera Dominicalis G, vnde pascha est in die. 15. Apr. Sed verus terminus paschalis ex calculo Astronomico erit die 7. Apr. Pascha ergo esset die. 8. Aprilis, si verus calculus feruaretur. Sic anno. 1680. terminus paschalis ex Kalendario est. 14. Apr. litera Dominicalis G & F, Pascha ergo in 21. Apr. Sed quia verus ter-

rus terminus incidit in 13. Apr. reponendū fuisset pascha in 14. Apr. Ita anno 1700. Aureus numerus erit 10. epacta ix. terminus paschalis. 4. Apr. Litera Domin: C. hinc pascha die 11. Apr. Sed verus terminus est die 3. Apr. vnde pascha esse deberet die 4. eiusdem.

Præterea, sicut autor cunctis persuasum esse vlt, quod nouus epactarum cyclus egregie euitet, duos ex enumeratis priores errores, quorum alter hereticus sit, alter absurdissimus, seu plus, quam hæreticus: Ita sat speciosis verbis suspicionem de quarto errore à suo opere remouere conatur, ne is à quoquam suo Kalendario imputetur, nominat enim ipsum quoq; absurdissimū. Quinti nullam mentionē facere voluit, aut enim, quia eum à se omnino alienissimum esse censeret, aut quia in eo, sicut & in tertio, non admodum multū pretij positum existimet. Sed vt ut sit: quàm vana sit hæc persuasio, manifestum est ex ijs, quæ cap. 2. dicta sunt: Ibi enim demonstratū est, quod pleniluniū paschale multas ob causas possit deflectere à primo mense, & aberrando delabi vel in postremum mensem precedentis anni, vel in mensem eiusdē anni sequentem, adeo vt non post multa tempora vix tot vera paschalia plenilunia in primo mense, quot falsa in vltimo, vel in secundo mense deprehendi possibile sit. Sed quoniam ab illis plenilunijs ceu terminis pascha semper dependet: sequitur quod, quoties termini illi à vero mense aberrauerint, toties etiam ipsa paschata à mense suo comperere aberrare necesse habeant, nisi quod illi pleniluniorum termini, dum in falso mense deprehenduntur, distant à conueniente sua statione tantummodo 4. septimanis, siue 30. diebus: sed paschales Dominicæ à debitis suis & legitimis stationibus, non modò 4. sed perquam sæpè 5. septimanis remoueri possunt, idq; tam in antecedentia, quàm in consequentia. Idcirco paschalia festa sæpissimè celebranda venient quatuor vel quinque septimanis citius aut tardius, quàm magnifica Kalendarij pollicitatione promittitur.

Cui accedit & istud, quod Kalendarij noui calculus non præcauebit, sed potius efficiet, vt Paschalis Dominica non modò multoties in postremum prioris anni mensem reijciatur, sed etiā vt ante ipsum æquinoctij diem retrahatur: Postquam enim æquinoctium verum digressum fuerit à 21. Martij, vt supra dictum, ad 22. 23. 24. 25. 26. vel 27. eiusdem, non rarò futurum est, quando nimirum epacta erit xxij. xxij. xxj. xx. xix. vel etiam xvij. vt inter terminum paschalem (qui hoc modo fiet dies. 21. 22. 23. 24. 25. vel etiam 26. Martij) & inter æquinoctiū posteriori aliquo die sequens, dies aliqua Dominica interueniat. Itaq; pascha illa Dominica celebratum, inconuenientissimum habebit tempus, nam cum in vltimo mense prioris añi,

G

& qui-

IIII. V.

In nouo Kalendario non rarò contingit pascha vel in vltimo vel in secundo mense celebrari.

VI.

Pascha in nouo Kalendario interdum præueniet æquinoctium.

Vno anno poterunt duo paschata in altero nullum celebrari.

V. IIII
Abbas
1700
1701
1702
1703
1704
1705
1706
1707
1708
1709
1710
1711
1712
1713
1714
1715
1716
1717
1718
1719
1720
1721
1722
1723
1724
1725
1726
1727
1728
1729
1730
1731
1732
1733
1734
1735
1736
1737
1738
1739
1740
1741
1742
1743
1744
1745
1746
1747
1748
1749
1750
1751
1752
1753
1754
1755
1756
1757
1758
1759
1760
1761
1762
1763
1764
1765
1766
1767
1768
1769
1770
1771
1772
1773
1774
1775
1776
1777
1778
1779
1780
1781
1782
1783
1784
1785
1786
1787
1788
1789
1790
1791
1792
1793
1794
1795
1796
1797
1798
1799
1800

VII.
Fortuito tantum casu accidit, quod pascha non crebro à legitimo loco aberrat.

& quidem ante æquinoctium agatur, efficit, vt in vno anno non tantum Ecclesiastico, cuius initium sumitur à nouilunio ipsi æquinoctio proximo, sed etiam in anno vertente, siue politico siue astronomico, cuius initium ab æquinoctio dependet, bis celebretur pascha, & in anno mox sequente nunquam omnino. Sed hoc ipsum est vobis, qui tanto desiderio Kalendarium nouum affectatis, & iam nacti mordicus retinetis, absurdissimum & maximum peccatum. Quamobrem cum vos Mathematici videatis denuo, quam crassissimæ & absurdissimæ enormitates hoc vestro Kalendario cõtineantur, cum sufficienter vobis demonstratum sit, quod Kalendarium vestrum nullatenus se conuertere possit, quin in multiplicem errorum acervum impingat, & idcirco suas ineptias, suiq; autoris ociosos labores, atq; Pontificis vanam gloriationem non sine dedecore pudefaciat: persistetis ne adhuc in vestra sententia, quod in Kalendario vestro omnia sint perfectissimè reformata? putatis ne iniuriam ei fieri, si quis dicat, quod omnes errores, quibuscunq; vllum aliquod Kalendarium obnoxium esse potest, cateruatim hic sint congesti?

Et quanquam nihil erroris superesse videatur, cuius Kalendarium nouum accusari possit: vnus tamen ex præcipuis adhuc superest, insignis nimirum imbecillitas eius, quæ non prætereunda est, quæ etiã fundamenta ea, quibus ipsum alioqui non malè habet, infirmantur. Confiteor sanè, quod in nouo Kalendario Pascha sæpenumero non aberrat ab eo limite, quem Pontificij ei ex Concilio Nicæno assignant: præsertim autem quod hoc nostro seculo exorbitationes istę rariores sint, sicut ex calculo ducentorum annorum supra enumeratorum patet: verum cum non sufficiat scire, quid fiat, sed an rectè, legitimè, & necessariò quid fiat: Ideò necessitas postulat inquirere, cui hoc ipsum ascribendum sit, quod non creberrimis erroribus celebritas paschæ laboret. Nam si errores isti vt rariores, ita fortuiti essent: at legitima celebratio non esset fortuita, sed necessaria, ex indubitato, firmo, & infallibili calculo dependens: posset hoc forsitan aliquo modo tolerari. Hoc autem si paulò diligentius perpendatur, demonstrat, quod ea res nequaquam sit artificiosæ autoris subtilitati ascribenda, multò minus auctoritati Pontificis, sed vnico & soli fortuito casui. Nam autoris artificium commendatur ipso Kalendarij opere. Sed quid perfectionis insit Kalendarij Canonibus, docent epactę, quas supra demonstraui innumeris modis fallaces, idq; non in annis remotioribus tantum, sed etiam in his ipsis 200. annis, quibus iam viuimus, quibus adhuc vigere debebat principium eius, adeò vt nullius imperfectionis adhuc dum insimulari possent. Verum cum per has ipsas terminus paschalis ultra centies falsus pro vobis

ro obtrudatur, patet vtrique quam laeguida sit earum perfectio, & subtilitas: patet etiam, quod per eas non stet, vt non ipsum quoque pascha illegitimo tempore agendum veniat: sed quod in hoc non toties aberratur, quoties in illis, causa est haec: quia nimirum inter terminum paschalem falsum epactarum falsarum, & inter terminum calculi astronomici verum, non semper aliquam diem Dominicam interuenire contingit, hoc enim modo, si Dominica paulo sit remotior, fieri potest, vt vterque terminus, tam verus, quam falsus, in vna eademque septimanam coincident. Vt Anno 1587. per aureum numerum 11. & epactam xxj. inuenitur paschalis terminus in 23. Martij, die Lunae: litera Dominicalis enim est D, sed verus terminus reperitur die Martis, seu 24. Martij. Cuius ergo cernere licet, quod falsitas termini falsi, hoc loco occulterur sub vero, propterea, quod quasi fortuito accidit, quantum ad Epactarum demonstrationem, vt non alia Dominica sequatur falsum terminum, quam quae verum sequitur. Quare soli fortunae, non suo artificioso Calendario agent Pontificij gratias, quod pascha eo anno, & alijs similibus, suam expectationem non defraudat. Et quod recte hoc arguatur, manifestum fit, quando fortuna haec volubilitate sua hos terminos non in vnam eandemque septimanam coniungit, sed in duas diuersas diuellit: tum enim falsitas ista velamine suo destituta, seipsam prodit. Vt, Anno 1598. Aureus numerus 3. & epacta xxij. reponunt terminum paschalem in 21. Martij, qui est dies Sabbati, nam D est litera Dominicalis. Sed verus terminus incidit in 22. diem Martij, in ipsum diem Solis. Cum ergo alia dies Dominica sequatur falsum Calendarij terminum, & alia verum calculi terminum, fit, vt pascha celebrandum sit die 22. in ipso plenilunio, quod tamen ex sententia Calendarij differendum fuisset vsque in 29. eiusdem mensis.

Quod de annis inter 1500. & 1700. interceptis dictum est, id multo magis conspicuum cernitur in Calendarij noui prima origine, hoc est, in annis Concilio Niceno vicinis. Quid enim ibi praefrere possint, docent ea, quae supra cap. 1. & 2. sunt exposita, vid. quod Calendarij nouum & literam Dominicalem illius seculi ignoret, & terminum paschalem multipliciter falsum ostendat. Quod cum sit, quomodo hinc sciemus, quibus diebus Patres Concilij Niceni celebrauerint, vel celebrare debuerint Pascha? Cum ergo id, quod praereliquis singulariter ab hoc Kalend. expectandum fuit, fallat auctoris promissum, anne in reliquis ei habenda erit fides? Sed ea de re inspicatur sequens tabula.

Hac tabula prima columna numerat eosdem 19. annos temporis Niceni Concilij, quorum termini paschales supra quaesiti sunt. Columna 2. & 3. habent cyclum solarum & literam Dominicalem eorum annorum, 4. 5. & 6. habent terminum paschalem, seu diem plenilunij medij, &

G 2

veri

Examen festiuitatis paschalis tempore Niceni Concilij.

veri, & inde proxima die Dominica ipsum pascha, prout calculus Astronomicus numerari postulat. Quo tamen loco, in año 330. prior numerus congruit tabulis Prutenicis, quæ, quemadmodum cap. 2. monui, terminum & pascha huius anni, in Aprilē reponit: sed alter numerus secundum tabulas recentiores retrahit ea in Martium. 7. & 8. col. sunt terminus & pascha, secundū quod noui Kal. autor numeranda tradit, qui tamen præter omnē causam, & veritatem astronomicam, & præter suorum ipsorum numerorum rationes fecit literam P. epactarum indicem. Ibidem hoc quoque obseruandum, quod anno 340. pascha, si numerandum sit à medio tantum motu, incidet in 30. Martij. 9. & 10. col. eadem computantur secundum

An ni Do mi ni	Cy clus sola ris.	Lite ra do mini calis.	Injta calculum Astronomicum			Iuxta indi cē lite: auto ris P, Et iux ta aureū nu me. ātiquū,		Iuxta indi cē lite: N, q̄ pro epa: au tor p̄pone re debebat,		Iuxta indicē epa ct. literā M, q̄ no ua correctio ad hos años reducta postulat.		
			terminus paschalis	pascha medi us	verū verū	term. Pa pasch.	term. Pa pasch.	term. Pa pasch.	term. Pa pasch.	liter. dñc.	term pasch.	Pa scha
			me di	me di	me di	me di	me di	me di	me di	me di	me di	
323	24	f	A 7	A 7	A 14	A 5	A 7	A 6	A 7	g	A 7	A 8
324	25	e d	M 26	M 27	M 29	M 25	M 29	M 26	M 29	f e	M 27	M 30
325	26	c	A 14	A 15	A 18	A 13	A 18	A 14	A 18	d	A 15	A 19
326	27	b	A 4	A 4	A 10	A 2	A 3	A 3	A 10	c	A 4	A 11
327	28	a	M 24	M 24	M 26	M 22	M 26	M 23	M 26	b a	M 24	M 27
328	1	g f	A 11	A 11	A 14	A 10	A 14	A 11	A 14	g	A 12	A 15
329	2	e	M 31	M 31	A 6	M 30	A 6	M 31	A 6	f	A 1	A 7
330	3	d	A 19	A 19	A 26	A 18	A 19	A 18	A 19	e	M 21	M 23
331	4	c	A 8	A 9	A 11	A 7	A 11	A 8	A 11	d	A 9	A 12
332	5	b a	M 28	M 28	A 2	M 27	A 2	M 28	A 2	c b	M 29	A 3
333	6	g	A 16	A 16	A 22	A 15	A 22	A 16	A 22	a	A 17	A 23
334	7	f	A 5	A 5	A 7	A 4	A 7	A 5	A 7	g	A 6	A 8
335	8	e	M 25	M 26	M 30	M 24	M 30	M 25	M 30	f	M 26	M 31
336	9	d c	A 12	A 12	A 18	A 12	A 18	A 13	A 18	e d	A 14	A 19
337	10	b	A 2	A 2	A 3	A 1	A 3	A 2	A 3	c	A 3	A 4
338	11	a	M 22	M 22	M 26	M 21	M 26	M 22	M 26	b	M 23	M 27
339	12	g	A 10	A 10	A 15	A 9	A 15	A 10	A 15	a	A 11	A 16
340	13	f e	M 29	M 30	A 6	M 29	M 30	M 30	A 6	g f	M 31	A 7
341	14	d	A 17	A 18	A 19	A 17	A 19	A 18	A 19	e	A 19	A 20

literam

literam epactarum indicem N. quæ autoris numeris melius congruit. 11. 12. & 13. col. sunt litera Dominicalis, terminus & pascha secundum correctionem nouam ad annos illos retrò reductam eo modo, quo in futurum continuanda est, de qua re suprâ cap. 1. & 2. dictum est.

Hac tabula iterum videre licet, quid numeris autoris fidendum sit. Nam iuxta autoris literam P, indicem epactarum (quo loco secutus sum numeros autoris, nihil quicquam in eis permutans) Pascha anno 323. 330. 340. incidit in plenilunium, & idcirco seipsum, vel Concilij Niceni Patres arguit hereseos quartadecimanæ. Anno autem 326. Pascha plenilunium præcedit, quod omnium est absurdissimum. Quid de anni 330. mense secundo sit sentiendum, colligi potest ex ijs, quæ hætenus dicta sunt. Quod autem his 19. annis Pascha non sæpius falso loco deprehenditur, fortuito tantum casu euenit, siquidem vt suprâ cap. 2. monui, & coram spectare licet, epactæ decies octies falsum pro vero termino Paschali exhibent. Litera index N, aliqua quidem emendat, sed in fundamentis haud multò melior est, quam index P litera. Porro M litera index, quæ calculi noui reformationem sequitur, nimis absurdum calculum obijcit, vtpote qui diem dominicum in diem lunæ ablegat.

Quamobrem nemini amplius dubium esse potest, quin intelligat, Kalendario nouo nihil certitudinis inesse, quandoquidem ad oculum demonstratum est, quòd illa etiam, de quibus non ambigendum fuisse putatur, sint lubrica, infirma, & incertissima, siquidem omnis eorum certitudo nulli artificioso cerroq; calculo, cui tutò fidere liceat, vtut reliqua ceciderint, nititur, sed tantum ab instabilis & ancipitis fortunæ regimine dependet.

Vos ergo, qui adhuc in sententia vestra permanendum censeatis, suffulcite hoc vestrum ruinosum Kalendarium: videtis enim omnia eius & singula fundamenta, nullo excepto, conuassata & labefactata esse: Et si quæ eorum adhuc speciem firmitatis præ se ferunt, videtis tamen, quòd non plura de eis vobis promittere possitis, quam imperitus sagittarius, qui vbi aliquando scopum attingerit, non industriam suam gloriabundus iactat, sed potius de fortunæ fauore & assistentia sibi gratulatur. Verum si vos clientem vestrum deserueritis, corruet omnino, & magna erit ruina eius, cariosa sunt iam statim ab origine prima, & à vermibus arrosa omnia eius fulcra. Nolite ergo esse segnes, arripite baculos vel radios astronomicos, quibus cadentem erigatis, substernite Astrolabia, vt in fundo firmiora possint esse omnia: En vobis tabulas Astronomicas, quarum numeris rupturas eius expleatis. Age, quos successus habebunt vestri conatus?

C O N C L U S I O .

Mnia ergo & singula haecenus enamerata superabundè demonstrant, quòd nouum hoc Gregorianum Kalendarium nequaquam possit correctum, perfectum, absolutum, multò minus perpetuum appellari, quandoquidem nihil quicquam superest in vllò Kalendario reprehendendum, quòd non in isto Kalendario multipliciter inueniatur, non aliter, quàm si autor ad hoc iuratus fuerit, quòd quoscunque Kalendariorum errores condensatos in hoc detrudere velit. Quare si quis condigno Epitheto Kalendarium hac Gregorianum ornare cupiat, rectissimè illud **COLLVVIEM OMNIVM ERRORVM** dicet. In eo enim, tanquam in sentinam, vniuersi errores turmatim confluunt. Nam Pontificis autoritas hic nihil quicquam valet, nec hic auctoris verba in pondere aliquo sunt. Pergant sanè ipsi, vt volunt, gloriari, quòd stabiliuerint equinoctium vernum verum in 21. Martij: meridiana tamen luce clariùs est, quòd ne minimo digito hoc attigerint: Nisi forsan in ipsorum Kalendario dies 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. omnes, tantum pro vnico 21. die Martij, habeantur. Persuadeant sanè, si possunt, in posterum etiam sibi & alijs, quòd Epacta sua subtilitate exquisitissima, & perfectione plenissima constent, qua omnibus seculis in perpetuum, sine omni perturbatione sint duraturae: praesenti tamen hoc examine elucet, quòd ipsa nihil perfectionis, nihilq; certitudinis, tam in nouilunijs mensuris, quàm in anniuersarijs plenilunijs Paschalibus demonstrandis cõtineant, alioqui non vt plurimum falsissima & deprehenderentur: Nisi forsan Pontifex pro autoritate, qua sibi imperium non in homines tantum, sed etiã in cacodæmones infernales & in Angelos caelestes praesumit, possit etiam Soli & Luna mandare, ne in caelo aliter, quàm Epacta iste in Kalendario suo postulant, moueantur. Praedicent sanè, si placet, etiã posthac huiusmodi tam magnificis cõmendationibus, quòd Paschales Dominicae loca sua diligentissimè custodiant: Hoc tamen scripto satis luculenter demonstratũ est, quòd istud falsissimũ sit, siquidẽ in eo crassissimi errores partim manifestissimè multoties cõparent, partim autem non nisi fortuito casu euitantur: Nisi forsan solummodo ij limites sint veri, regulares & perfecti, quos nouũ Kalendarium ponit, vtut Sol & Luna in caelo incedant, adẽo vt Solem & Lunam à via sua aberrare posse, rationes aut Kalendarij sui labj nunquã posse credendũ sit.

Dubium est apud me, an Pontifex Gregorius XIII. hostantostamq; multiplices & crassos, & si ex sententia eius loqui liceat, hos tam fædos atq; pudendos errores, intellexerit. Sed vtut sit, si eos ignorauit: quis poterit esse
tam

tam amens, ut hac Papæ inscitia, in re tam seria, totum orbem Christianum ad aliquam mendosam & falsam ceremoniam obligandum putet? An non quilibet non nostra tantum partis, sed etiam ex sanioribus Pontificijs, consulat, ut propter demonstratam absurditatem decretum hoc Kalendarij rescindatur, & ut Iurisperiti loquuntur, ut à Pontifice malè informato appelletur ad Pontificem melius informandum? Quod si præter Papam, etiam Kalendarij autor hos tetros lapsus non animaduertit, excacatus forsitan amore proprii fœtus: an non propter stoliditatem illam pœna potius, quam laude dignus dicitur? Sin verò eorum vterque huius incertitudinis fuit conscius, facilis est coniectura, quod sub Kalendarij prætextu longè aliud vterq; quæsiuerint. Verum hanc sententiam priori verisimiliorem inde conijcio, quod Papa Gregorius XIII. vir eximie doctus, & Iuris Doctor fuisse dicitur, vnde credibile est, ipsum hos Kalendarij numeros & intelligere, & propria manu tractare, atq; inde tam occultos errores, quam apertos cernere potuisse. Autorem verò, qui in tabulis equationum Epactarum & cycli Solaris multa sanè subtilitate vti sciuit, enormitates illas annexas non vidisse, vix mihi quisquam persuadebit. Quid autem hoc prætextu quæsiuerint, in promptu est: Autor scilicet inanis vulgi, & imperitorum calculationis Astronomicæ gloriam: Pontifex verò occultam & subdolan insinuationem suorum decretorum in Ecclesias nostras reformatas, & ut simul exploret, qui Pontificia Religioni faueant, quibus ex parte eius stare recusent. Verum licet iam quidem de hac re plura scribere mihi propositum non sit, propterea quod de ea alij magni viri erudite & prudenter in suis scriptis loquantur, ego quoq; nonnihil de ea ipsa in sæpius citata mea Dialexi egerim: tamen quia hoc scripto constitui istud Kalendarium examini astronomico subijcere: idcirco propter hanc ipsam causam ad confirmationem eorum, hac sequentia intermittere non potui.

Primariam publicationis noui kalendarij causam longè fuisse aliam, quam vsualis anni correctionem, aut artificiosi inuenti publicam communicationem, tribus argumentis euincitur.

I. Quod Papa hoc suum nouum kalendarium absq; vlla emendationis susceptæ ratione & demonstratione in lucem emisit. In Canonibus quidem kalendarij promittitur alius quidam liber, cui titulus sit futurus: Liber nouæ rationis restituendi kalendarij Romani, quo rationes, fundamenta, & hypotheses in hac correctione assumptæ, in medium sint afferendæ: Et hæc promissio decies repetitur, bis canone primo, sexies canone secundo, & bis canone quarto. Hunc librum decuisset vtiq; ante kalendarium, vel simul cum eo publicari, ut eadem operâ & calculus & fundamenta innotescerent, & totus orbis

Vix verisimile est, quod autor noui Kalendarij, & Papa, non intellexerint crassas enumeratos errores huius Kalendarij.

Quod aliud quidpiam sub hoc Kalendario sit quæsitum, probatur.

I.

Puduit autorem nouæ suæ correctionis rationes reddere, quia sciuit falsas esse.

orbis rationibus potius, quàm Pontificis sub anathemate mandato permotus, consentiret facilius. Verùm enimverò Liber iste adhuc in latebris latitat absconditus, & toto hoc tempore lucem fugiens, exire in publicum aut metuit, aut nò dignatur. At quid hoc aliud est, quàm truculentū ludibrium cum sarcasmo coniunctum? Interea autem an non hoc ipsum arguit, quòd Pontifex & Kalendarij autor, causa sua diffidant, metuentes, si ex libri illius examine Kalendarij rationes falsa deprehenderentur, se cum opere suo eius gratia non in magna autoritate habitos iri, seq̄, spe sua casuros esse. Quòd si autem librum illum diutiùs occultauerint (sicut omninò verisimile est, eum perpetuò occultatum iri) futurum esse, sicut pro dolor factum est, vt Pontificia autoritate, (tanquam quæ omni exceptione sit maior) & præclaro absolutissima correctionis titulo multò plus efficiatur, quàm, si rationes ipse in medium proponerentur, sperari possit: illa enim obuys vlnis à suis accipi consuevit, hæ verò incertitudinem & falsitatem operis statim ab initio proderent: & licet, postquam Kalendarium hoc fuerit inueteratum, errores eius patefiant (quamquam haud dubio sibi persuadent, quòd nemo operis huius subtilitatem ex fundamento examinare possit, nisi ex libro illo informationem habeat) eos tamen tum nò amplius litem moturos, interim verò se voti sui cõpotes fore, &c. Sed quæ vestra, vos Mathematici, est sententia? Si qui vestrum existiment, me huic dilationi publicationis libri illius esse nimis iniquum, dum videlicet eam dolosa malitia, librum autem paris cum Kalendario incertitudinis suspecta habeam: addo, si displiceat vobis, quòd ego vos quoq̄ temeritatis, ne dicam inscitia, suspectos habeo, propterea, quia vos ipsi Kalendarium hoc non priùs pro necessitate examinaueritis, aut si ad hoc præstandum solidiore Mathematicorum cognitione destituti fuistis, quia librum illum priùs vobis communicari non postulastis, quàm tanta auiditate in sententiam Pontificis descenderetis, alijsq̄ idem faciendi autores, & suasores essetis: age, reddite vos aliam rationem, vosq̄ à suspitione purgate.

II. Hoc ipsum confirmat publicationis annus, seu, vt in Kalendario nominatur, Annus correctionis, Annus 1582. Notum est in toto orbe, quòd hæc correctio iam satis diu apud Pontificios fuerit tractata, & ad finem perducta. Nam transmissio illa nouæ rationis restituendi Kalendarij exiguo volumine comprehensa (de qua Pontifex in Bulla loquitur) ad Christianos Principes, & celebriores vniuersitates (Pontificias scilicet, sicut in mea Dialectici cap. 9. circa finem indicatur) facta est anno 1578. Nihilominus editio differtur in octobrem Anni 1582. Quæso, quæ est huius rei causa? Quare hoc opus perpetuum, cuius perfectio vsque ad 40. mille annos, non est in

est in dubium vocanda, nō potuit habere initium suum in aliquo anno ad perpetuam rei memoriam conuenienti, qualis est aliquis annus cētenarius, cuiusmodi post 18. annos, ab anno 1582. sequetur, scilicet annus 1600. vel aliquis denarius & bissextilis, qualis erat annus 1580? Vnde huic 1582. tanta autoritas, qui nec cētenarius, nec denarius, nec bissextilis est, vt ipse in perpetuum appellari debeat ANNVS CORRECTIONIS? Item si omnino hic annus eligendus erat, cur correctionis initium in Octobrem reiectum est? Cur non in Februarium? Sicut mox eodem 1582. anno, die 7. Nouemb. Papa alio mandato precepit, vt quicunq; in toto terrarum orbe Kalendarium nouum in Octobri anni 1582. obseruare non cœperint, confestim id anno 1583. in Februario seruare incipiant, semotis cunctis excusationibus & impedimentis: quanquam prius indulserat regionibus remotioribus, vt correctionē differre liceret in Octobrem anni 1583. vel 1584. vel etiam 1585. Quod si eādē prouidentia maturasset publicationem mense Februario anni 1582. tum eodem statim 1582. anno celebratum fuisset pascha secundum nouam suam correctionem. Causam nescio quidem, sed si coniecturare licet, non existimo, quod diuinando à vero aberrare velim. Annus 1600. Pontifici expectadus non fuit, quia metuit, se tam diu (quod & factum est) non esse victurū: deinde in tam longa mora periculum erat, ne interea nullitas huius Kalendarij patefieret, & pro dignitate coram toto mundo deridenda prostitueretur, nec etiam hoc modo Pontifex voti sui fieret cōposito deridenda prostitueretur, nec etiam hoc modo Pontifex voti sui fieret cōposito. Sic propter easdem causas negocium non fuit differendum in alium annum bissextilem: quales sunt annus 1584. vel 1588. quanquam hic posterior à multis singulariter fatalis habeatur, & inde admodū sit famosus. At correctionis huius initium non potuit ante Pascha anni 1582. fieri. Nam si hoc factum esset, periclitatum fuisset totū opus Kalendarij huius, periclitata fuisset magna pars authoritatis Pontificis, suorumq; Kalendarificum: periclitati fuissent omnes sumptus huius gratia corrasit & erogati, & quod maximum est, Pontifex rursus sua spe delusus fuisset. Nam eo ipso anno deprahensa fuisset inanis futilitas calculi huius Gregoriani Kalendarij. Cū enim aureus numerus, qui eo anno erat 6. habuerit epactam 26. & reposuerit terminum paschalem in diem 17. Aprilis, qui erat dies Sabbati: vtriq; conueniebat secundum numeros & regulas noui Kalendarij, sequentem diem 18. esse Dominicam Paschatis. Sed in eādē ipsa Dominica, erat demum Luna & Solis vera oppositio, secundum calculum Astronomicum: itaq; eo ipso anno 1582. celebrandū fuisset pascha in plenilunio. Hæc res haud dubio valde fuisset ominosa nouo Kalendario, nam ipsa non potuisset quenquam hominum latere, propterea quod in omnibus & singulis diarijs seu Kalendarijs anniuersarijs, plenilunium hoc inuentū fuisset in die paschali.

H

Et

Et hoc quidem eo magis fuisset conspicuū, tam illiteratis, quam literatis (quorum nullus propemodum est, qui huiusmodi aliquod annale diarium non secum semper portet, aut certè domi parieti affixum habeat) quod eo anno veteris kalendarij Pascha conuenientem suum locū, videlicet diem 25. noui, aut diem 15. veteris kalendarij obtinuit. Quis iam dubitabit, quin Pontifex metuerit, se suumq; hoc opus cum sibilo explosum iri, propterea, quod ipse Paschale festum ex loco vero abstraheret, & in locum erroneum, seu, vt author nominat, hereticum abijceret? Nunc autem postquam callidè, ne dicam dolosè, hoc periculum est euitatum, sperat & ipse & kalendarij author, se iam tutissimos esse, nō enim quemquam tantum prudentiæ habiturum confidunt, qui calculum in peracta tempora retrahat. Et licet aliquis hoc tentet, calculum eū tamen non tantum ponderis amplius habiturum, quantum ei fuisset, si in re presenti manifestissima falsitas monstrata esset. Quod si autem crassissimus hic error, qui ex sententiā authoris hereticus est, quo kalendarium hoc vestrum nouum statim in ipso principio inaugurationis laborauit, nō sit vera causa dilationis dictæ: indicate vos Mathematici aliam; & simul defendite hunc ipsum huius anni errorem. Sed neutrum vobis factu possibile esse scio.

3. Autor noui Kalendarij fuit errorum suorum numerorum in tempore Concilij Nicæni optimè conscius: idcirco, calculum suum nunquam eo extendit.

3. Non minus certa, sed potius indubitata coniectura, quod sc. author kalendarij noui simili dolo ludat, desumitur ex omnibus & singulis eius canonibus. Quanquam propter & secundū Nicæni Concilij decretū, statuatur kalendarium nouum reformandū fuisse, & iam operā autoris reformatū esse, ad similitudinē status eius seculi: Autor tamen calculo suo ab hoc Nicæno Concilio, non aliter tanquam à presentissimo veneno abhorret. Eodem modo à tradendis rationibus componendarum Tabularum, quas suspectas esse nouit, studiosè defleat, subterfugia quæcunq; prætexens. Canone enim primo multis sanè verbis docet aureum numerum cycli decemnouennalis, ad singulos annos computare, ibiq; rationem constructa tabula, ad 40000. annos extensa, pro eius inuentione reddit sollicitè. Exemplis quoq; eam illustrat: Eorum autem non nisi vnicū pro tempore annorum præteritorum apponit, videlicet anni 700. De annis verò Concilij Nicæni nihil quicquam admonet. Canone 2. de Epactis, Nouilunij, & ex parte de plenilunio Paschali agit: Sed rationem constructionis cycli epactarum perpetui, & tabule æquationis eiusdem cycli, nec non expansarū tabularum temporariarum, quarum 30. fieri possunt, differt in librum illum noue restituendi kalendarij Romani rationis, causam dilationis præcedit: quod pauca explicari non possint: Cū tamen haud dubiò non pluribus verbis opus fuisset, in explicanda compositione, quàm enarrando vsu tabularum istarum. Canone 3. Cycli solaris numeros inuestigat, tabulam ad eam rem consiciens, & ad 40000.

4000. annos itidem extendens. Verū dum negocium exemplis aliquot illustra-
ret, anteactorum annorum quidem citat annum 1000. sed seculum Niceni Cō-
cilij procul reliquit. Canone 4. pro litera Dominicali indaganda, & pro cyclo
solari in futuro tēpore interrūpendo, satis verbosus est autor, ibiq³ duas aequa-
tionum tabulas, numeris discrepantes, sed in fundamentis congruentes, pro-
ponit: Annorum autem præterlapsorum ne vnicum exemplum addere digna-
tus est, Niceni Concilij verò annos attingere pro grandi piaculo habuit. Ca-
none 5. de Indictione agit, in qua quanquam nihil prorsus alienum sit in nouo
calculo à veteri, ab exemplis tamen annorum præteritorum abstinet. Eodem
modo Canone 6. qui vltimus est, Autor Festorum mobilium rationem & seri-
em continuat, atq³ tabulas Pascuales nouā & veterem reformatas (per seipsas
magis quàm per autoris plura verba dilucidat) explicat. At Concilium Nica-
nū, licet in principio Decreti eius honorificā mentionem faciat, velut malū vl-
cus calculo suo tangere vehementer horret. Eodem modo Epactarum per totum
kalendarium continuatarum, rationes nullo verbo docet, multo minus autem
reddidit, æquationum in Epactis xxv. & 25. item in Epacto 19. die vltima Decē-
bris seruatarum: causas demonstrat. Ob quas causas, simulq³ quod Epacta ista
in Nouilunijs demonstrandis, vt plurimū false inueniuntur, nec etiam multū
precij in se situm habent: non volui eas huic scripto interserere.

Quæ omnia quid quæso aliud in recessu habere possunt, quàm quod noui ka-
lendarij autor fallaciarū, & nimirum (ne dicam turpissimarum) exorbita-
tionū, quæ in Concilij Niceni annis deprehenduntur, optimè fuerit conscius?
Cur quæso ipse calculum suum non sæpius quàm bis ad annos præteritos redu-
xit? cur potius ad annum 700. & annum 1000. quàm ad annum 300. vel 326?
Quamobrem certo certius est, Autorem dolosè & fraudulentè voluisse totum
Christianorum orbem circumuenire, eiq³ sædis erroribus refertissimum opus
pro perfectissimo subintrudere, ea spe fretus, quod nisi falsitates eius ipsemet
autor prodat, nemo eas in perpetuum subolfacere possit.

Quare dubiū nō est, quin oēs, nisi quis talpā caciōr sit, cernant, quod nouū
hoc Gregorianū kalendarium, nequaquā studio, aut amore correctionis annua-
liū numerationū, aut restitutionis Dominicæ Paschalis, sed mera quadā libidi-
ne, hoc prætextu aliquid aliud, quicquid id sit (sed procul dubiō id quod dixi)
querēdi, publicatū sit. Publicatio. n. nimis senerè vrgetur, cū tamē in tota cor-
rectione ista nihil sit, quod non nimis enormiter deprehendatur falsum esse.
Sed missum iam nunc facio Pontificem Romanū, missosq³ facio eius kalen-
darifices, noui huius kalendarij autores, quorum ingenia fortè non sunt igno-
ra: Ad vos alios Mathematicos accedo, qui ad correctionem istam, vestram ope-
ram non quidem contulistis, sed tamen postea vestro suffragio eam, tanquam
H 2 omni-

omnibus numeris absolutissimam approbastis, recepistis, & vestro consilio alijs ad recipiendū autores & consultores fuistis (contra reliquos, vt supra protesta- tus sum, mihi sermo nō est, certus enim sum, eos in omnibus & singulis capitib. hic enumeratis mihi astipulari.) Quæ obsecro vestra fuit, & multorū ex vobis adhuc est temeritas, vt quasi vno & quidem cæco impetu, propter nudā & so- lam Pontificiam auctoritatem, tanquam à Pontifice Romano falli posse impos- sibile sit, in hanc sententiam prorueretis, priusquam in re Mathematica, vel ab authore vllam intormationē, ne dicam, pleniores demonstrationes, ex ipsis fun- damentis deductas, cognosceretis, vel vos ipsi sufficienti diligētia in eam inqui- reretis, ne decepti, alios etiam deciperetis? An nescitis, vt supra dixi, quod in Mathematicis nulla sit auctoritatis dignitas, vbicunque rationibus potest esse locus? Vel estis ne demonstrationum Mathematicarum & calculi oblitī? vt satius esse duxeritis, Kalēdarium hoc nouum, licet non examinatū, voto ve- stro approbare, quàm vestram inscitiam confiteri. Quod si quisquam existima- uerit, me hoc scripto vel ipsi Kalendario, vel ipsius patronis nimis esse durum: is se purget coram toto mundo, sicut videt se à me coram vniuerso orbe Christia- no in causa publica proclamari, & refutet, (si possibile sit) meas rationes nouo Kalendario oppositas, quibus ipsum multiplicis falsitatis coargui, si modò ille me conuicisse negare volet. Hic Rhodus, hic saltus.

Collatio veteris &
nouī Kalendarij,
vtrum sit melius,

Quæ recensui, eis hoc etiam adijcere non vereor. Postquam demonstratū est, quod nouum hoc Gregorianum Kalendariū complectatur simul cunctos erro- res, quibuscunq; vllum aliquod Kalendariū potest esse obnoxium: Quæstione nō indignum iudico: Vtrum Kalendarium melius sit, vetūsne Iulianum, an nouū Gregorianum? Dubij huius ratio hæc est: Ego quidem, & vnā mecum omnes sani Mathematici, non inficiamur, quod vetus Iulianū Kalendarium cum pri- mæua sua origine nō conueniat (sicut cap. 4. meæ Dial. satis explicauī, & for- san lapsus eos exposui plenius, quàm ex Pontificijs quidam facere consueuerūt, qui vt extollant nouum Gregorianum opus, vetus Kalendarium miris modis exagitant) nam æquinoctia & lunationes anticiparunt antiquas stationes, & Pascha non semper in primo mense, sed interdum etiam in secundo, & aliquā- do in vltima quarta celebratur. At econtra, hoc vestrum nouum Gregorianum Kalendarium, quod vobis tam perfectum putatur, vt obseruatione eius con- scientiæ totius orbis Christiani non immeritò ligari possint: in omnibus, qui- buscunque vllum aliquod Kalendarium delinquere potest, delinquit, vel si ex authoris eius mente loqui velim, absurdissimè peccat. Quæro au- tem vtri errores tollerabiliores sint? Quin imò quæro, an ne veteris Ka- lendarij differentia, qua à statu Concilij Nicæni distat, error dici possit?

Nam

Nam non tam ad nudum decretum, quam ad causam & occasionem eius respiciendum est. Ibi ergo cum ingens dissidium componendum fuerit, sicut in Dialexi mea cap. 7. respons. 2. ad obiect. tertiam, habetur, quid prauidicari potuit nostro seculo, quo antequam nouum Kalendarium disseminari cepit, nihil tale auditum est? Praeterea quid ista subtilitate opus est, cum nemo, ne Pontificiorum quidem, die Paschali in peractione cultus sacri ad Lunam respiciat? corda ad Deum eleuanda sunt, non oculi ad Lunam: cogitationes ad verbum Dei dirigenda sunt, non ad numeros Astronomicarum tabularum: nam meditatio passionis & resurrectionis Christi, & attentio verbi diuini auditi, cultus est ad salutem animarum necessarius, non autem scrupulosa illa & superstitiosa computatio Astronomica motus Solis & aetatis Lune, haec enim ad scholam Mathematicam potius pertinent. Adhaec noui Testamenti Ecclesia non alligata est obseruationibus mensis primi vel secundi à Luna inchoandi, cum etiam annus noster non mobilis, sicut Iudaeorum annus erat, sed totus sit immobilis. Desinente ergo causa, cur non etiam effectus desineret? Ergo quouis que aequinoctium peruenit, ibidem absq; peccato haeret: quaecunq; sint lunationes, nihil illae faciunt ad deuotionem animorum, nullo opus est lumine Lune ad cantiones & conciones & alias ceremonias, ea enim in Ecclesia nihilominus ritè & piè peragi possunt, et si nec Solis lumen, nec Lune noua, plena vel dimidiata corpus, praesertim tempore nubilo conspiciatur. Cum econtra nouum Kalendarium nullius diuini precepti autoritate, nulla humana pietate (nisi forsitan superstitiosa deuotione) nulla necessitate postulante, velit conscientias pias ad motus caelestes, ad calculum tabularum Astronomicarum, & ad certos temporum articulos deuincire. Et quanquam veteris Kalendarij Pascha nonnunquam in secundum mensem incidat, festiuitate tamen illa neminem piorum immundum effici scimus, quia nihil ad nos Mosaica Num. 9. sanctio, quippe qui à legis illa obseruatione liberati sumus, & mundis omnia munda sunt. Sed de his plura in mea Dialexi. At contra: noui Kalendarij calculus tam in hoc quam omnibus & singulis alijs locis deficit.

Vos Mathematicos ergo, noui Kalendarij patronos oro & obsecro, vt quae hic scripsi, vobisq; proposui, diligenter perpendatis, non enim de lana caprina agitur, sed causa haec multò grauior est. Ipsa turbat politias, turbat quoque Christi Ecclesiam. Et licet nonnulli se has perturbationes amoliri posse putent, hoc tamen factu impossibile est, quia haec eadem causa turbat quoq; mathematica, hoc est, ipsa in fundamentis falsa est. Considerate quid boni acceperitis ab ijs Mathematicis, quos Pontifex vester in Bulla dicit, fuisse harum rerum peritissimos, & longè antè ex primarijs Christiani orbis nationibus delectos:

Inepta allegatio
dicti Paulini ad
nouum Kalenda-
rium.

NB.

En qui nouo Kalendario aliquo delectabamini, iam habetis nouū, sed tale, quo
veteris quaedam leues menda tolluntur, at substituuntur alia innumera gra-
uissima, adeo vt pro paululum vitioso, sit vitiosissimum. Cur ergo quidam ve-
strum ipsum predicant, quod suis rationibus Mathematicis constet? At quæro,
quantum earum ipsi insit? putatis ne quod ex ipso tantum rationum Mathe-
maticarum possit opera periti alicuius Chimici extrahi, quantum argenti ex
solea equina? Quæ cum sint, facile etiam animaduertetis, quam friuola sit al-
legatio dicti Paulini 2. Cor. 6. ex Isaia 49. In tempore accepto exaudiui te, &
in die salutis succurri tibi, ecce nunc tempus acceptum, ecce nunc dies salutis.
Quasi verò loco citato D. Apostolus de Paschate noui Testamenti, & quidem in
specie de reformati Kalendarij Gregoriani vitiosissimi Paschate verba faceret:
quasi verò Deus his superstitiosis præter verbum suum obseruationibus tempo-
rum, cum confusione omnium rerum coniunctis delectaretur. Cogitate quæso,
quàm longè lateq; vitiosum hoc Kalendarium dispersum sit, quantas turbas
mouerit, idq; tantum vestra culpa, vestrisq; temerarijs approbationibus, vos,
vos, inquam, horum malorum estis causa. Nam Magnates, qui ad gubernacu-
la sedent, tantum ocij non habent, vt ipsimet calculum Astronomicum tractân-
do, huiusmodi res pro necessitate examinare possint, idcirco sicut in alijs nego-
cijs alios, ita in hisce vos à consilijs habent, et quidem iuratos, vt tutò vobis cre-
dere ausint. Quod si ergo officio vestro satisfecissetis, nec vestris suffragijs tam
cupide, cæca potius libidine rapti, nouū hoc Kalendariū nimia commendatione
extulissetis, atq; vetus nostrum nimia vituperatione prægrauassetis, sed potius
vtriusq; veritatē & falsitatē, commoditatē & incommoditatē mōstrassetis &
enumerassetis, vt contraria iuxta se posita magis elucescerent: Profectò multi
Magnates in recipiendo Kalendario hoc, tam faciles nūquam fuissent. Quis .n.
sciens & volens huiusmodi opus imperfectum approbasset? Sed postquam ipsi
iam ex aliorum certis relationibus aliter fuerint edocti & informati, quomo-
do vos vestra vel affectata inscitia, vel stultæ temeritatis reddetis eis rationem?
Porro quandoquidem vos vestra temeritate, mera potius libidine, quàm veri-
tatis amore, non pepercistis orbi Christiano, sed multarum funestarum tur-
barum authores fuistis: Idcirco vniuersos Magnates, qui à suis Mathematicis
aliter, quàm ego hoc libro demonstraui, persuasi fuerunt, supplex & submissè
rogo, oro & obsecro, vt à vobis suis Mathematicis pleniores rationes dati consi-
lij de recipiendo hoc nouo Kalendario exposcere dignentur. Vitia Kalendarij
noui, quæ enormia & plurima sunt, excusare non potestis, eadem à vobis non
animaduersa negare vobis non expedit, confiteri non honorificum est.
Omittere hoc loco nequeo, quin de aliquorum scriptis publicè editis quædã
moneam.

moneam. Prodiit haud ita pridem scriptum quoddam germanica lingua Mo- C. F. D. Mogun-
guntia impressum, incerto Autore, nisi forsan nomen eius tribus istis literis C. tinus.
F. D. in fine scripti appositis, exprimat. Qui Autor, dum demonstrare cona-
tur, quod vetus kalendarium Romanum necessitate sic postulante fuerit hoc
nostro seculo reuisum & correctum ad eam formam, quam tempore Niceni
Concilij habuerit, &c. egregie sibi sapere videtur. Hoc ipso autem pudendam
inscitiam suam multis modis prodit. Primo enim nec rationes noui kalendarij,
nec quid in eo reformatum sit, intelligit. Hoc ex eo liquet, quod ipse multa de
anticipatione 10. dierum, quos postea nouum kalendarium exterminauit, di-
sputat, quorum plerique & Pontifex ipse & kalendarij autor ociosa esse dicerent,
quandoquidem ipsimet eorum ne vlllo verbulo in reformatione sua meminerunt,
qualia sunt de die solstitij aestiui & brumalis, de equinoctij autumnalis die, &
alijs quibusdam, nam kalendarij ordinatio principaliter non est, sed tantum pro-
pter festum Paschale, ad equinoctium vernum respicit. Interim vero autor ille
de lunationum anticipatione in aureo numero nihil quicquam quod afferat,
habet, vnde etiam, quid eius gratia sit restitutum, nihil omnino recenset: cum
tamē hec kalendarij noui praecipua pars sit. De modo item correctionis, & quo-
modo equinoctium vernum posthac in 21. Martij conseruari possit: sicut etiam
de Epactis, quibus terminus Paschalis inueniatur, omnino tacet. Ex quo faci-
lis coniectura desumitur, quod ipse nec veteris kalendarij lapsus, nec noui re-
formationem intelligat. Deinde quam versatus sit in calculo Astronomico,
ibidem satis demonstrat. Aequinoctium vno die anticipare asserit in annis
120. sumpto argumento ex anni quantitate, quam putat esse dierum 365. ho-
rarum 5. scr. 48. deficientem scilicet scrupulis 12. primis vnus hora ab anno
communi Iuliano, qui est dierum 365. cum sex horis. Hinc dicit, in Concilio
Niceno inuentum fuisse equinoctium praueuisse 4476. scrupulis, hoc est, 74.
horis cum dimidia & 6. scrup. quae faciant 3. dies 2. horas cum dimidio & 6.
minut. quare per multiplicationem Arithmeticam colligit, quod equino-
ctiorum anticipatio à tempore Niceni Concilij, vsq; ad annum 1583. in an-
nis ab eo elapsis 1255. sit 15060. scrupulorum, hoc est, 251. horarum, quae fa-
ciant 10. dies, 11. horas. Ecce subtilem Astronomum, quam scrupulose omnia
computauerit. Sed hac ipsa computatione foedam suam inscitiam in calcu-
lo Astronomico turpiter prodit. Nam nulla tabula Astronomica extant,
quae metiuntur annum dierum 365. horarum 5. scrup. 48. hoc est, quae prae-
sè faciant annum solarem minorem Iuliano, 12. scrupulis, sed tam Alphonsinae
quam Prutenicae numerant in anno, vltra dies & horas dictas 49. scrupulis 16.
sec. hoc est, faciunt annum solarem Iuliano minorem 10. scrup. 44. sec. ferè.
Qua

Quae differentia exigua quidem est vno anno, sed saepius reperita fit maximè sensibilis. Hinc pro vnius diei anticipatione non sufficiunt æquinoctijs anni 120, sed postulantur 134. anni, quod manifestum fit ex tabulis motuum, quibus cognoscitur, quod in annis 120. Iulianis, motus Solis compleat reuolutiones 120. & insuper 52. scr. 55. sec. vnius gradus, qui excessus adhuc satis procul abest à motu Solis vnius diei, qui est 5' 9. 8". ferè. Ad 134. autem annos subductus calculus (addito simul dimidio die, propter annos duos ultra bissextiles) complet 134. reuolutiones, & 5' 9. 8". Hæc ipsum, vt Mathematicū (qualis omnino haberi vult, siquidem Mathematicis computationibus sententiam suam defendere contendit) ignorasse non oportebat, quia hæc tyronibus nota esse conuenit. Destructo ergò fundamēto eius, cætera sua sponte corruunt. Præterea de æquinoctiorum inæquali progressu, de quo supra cap. 1. dictum est, ipse magis mutus est, quàm piscis. Quare ociosa & scrupulosa eius supputatio, quæ & falsa est, & si quid veri haberet, ad medios tantummodo motus pertineret, nimis infirma est, pro tuendo nouo Calendario. Ad hæc, haud procul à fine scripti asserit, 10. dies illos in nouo Calendario sublato esse ad exemplum Episcoporum concilij Niceni, qui & ipsi transpositione trium dierum in Martio sui temporis Calendarium restituerint. Hoc autem esse falsissimum, notum est magis, quàm vt refutatione indigeat. Aequinoctium enim tum, sicut in 21. Martij fuerat inuentum, ita sine omni mutatione & transpositione ibidem est derelictum, nec etiam à patribus eius concilij quidquam de eo fuit ordinatum, & c. Hoc idem author, circa medium scripti, ipsemet asserit (in quo sibi ipsi satis ridiculè contrariatur) quod scilicet Episcopi æquinoctium nõ reduxerint in 24. diem, sed diem 21. obseruandum statuerint. Si ergò 21. dies Martij factus est limen paschalis, vbi illa tridui transpositio? Insuper satis iocosè nugatur, dum dicit, huius anticipationis causâ, agricolas saepius errore deceptos, operas suas cõueniente tempore non peregisse. Quæso vbi hæc vnquam audita sunt? Annè hæc anticipatio errorem inducere potuit operis rusticis? Sunt nè rustici asueti ad tempora ea, quæ ante 12. vel 13. centenos annos fuerunt vsitata, vt iam facta mutatione, præsentium temporum operas cum illis antiquis, quibus asueverint, non ampliùs conferre possint? Cæteras eius ineptias iam discutere tædet.

Ioannes Rasch
Viennensis.

Cum hæc scriberem, oblatus est mihi libellus cuiusdam Ioannis Rasch Viennæ degentis, impressus lingua germanica Monaci, hoc anno 1586. cuius libelli titulus promittit non tantum explanationem noui Calendarij, sed etiam refutationem omnis generis obiectionum vulgi aduersus hoc Calendarium. Verum cum eas responsiones auide quærerem, tandem numero 12. sub titulo, Epacta: inueni 5. obiectiones cum suis solutionibus, quarum prima est, quod quidam existiment

existiment aureum numerum retinendum (pro epactis) quia ipse temporis
 successu facilius quàm epacta, secundum verum motum Luna variari & cor-
 rigi possit. 2. Quòd aureus numerus longo vsu magis sit familiaris, ideoq; in-
 tellectu facilior, quàm sint epacta. 3. Quòd blumbeus ille numerus (aureum
 intelligit, qui diurnitate temporis collapsus, blumbeus sit factus) non toties
 falsus deprehendatur, quàm epacta, imò quòd epacta raro vera nouilunia de-
 monstrant, sed vt plurimum vno, sepè duobus diebus aberrant, &c. 4. Quòd
 aureus numerus non sit tollendus, quia peculiarem in kalendario vsu habeat
 ad epactas inuestigandas. 5. Si aureus numerus derelinquendus esset, propterea
 quòd falsus sit, futurum, vt eodem fulmine Romano feriendæ aliquando sint
 epacta, propterea, quia nec ipse sint perpetua, &c. Sed cum de 4. ex his quinq;
 obiectionibus ego parum sim sollicitus, nullius enim sunt momenti, ideoq; nec
 responsiones eius dignas iudico, quæ huic loco inserantur. Nihil enim habent,
 quam an aureus numerus in nouo kalendario retinendus sit. Ad tertiam au-
 tem ex his respondet, quòd differentia illa dependeat partim à diuersis initijs
 diei ciuilibus, eos enim consueta numeratione vulgus inchoat à media nocte, A-
 stronomi verò à meridie: partim à motibus medijs & veris stellarum inter se
 discrepantibus, cum autem epacta motibus medijs congruant, non accusari eas
 posse, et si nonnunquam in veris motibus vnius diei discrimen compareat: par-
 tim à meridianorum diuersitate, quæ & ipsa differentiam aliquam pariat.
 Sed quàm friuolæ sint hæc solutiones, manifestum est ex priore parte cap. 2.
 huius scripti. Ibi enim positi numeri euidenter demonstrant, quòd nulla in re,
 quam Raschius recitat, sit aliqua fallacia metuenda: Calculus enim illic sub-
 ductus est ad dies ciuiles vulgò vsitatos, quorum termini non in meridiem, sed
 in mediam noctem reponuntur: idq; factum est tam in medijs quàm in veris
 motibus: nec ad alium atq; alium meridianum, sed ad solum Meridianum vr-
 bis Romæ, ad quem præ cæteris kalendarium hoc nouum, tanquam ad natale
 solum reëctificatum esse oportebat. Sed nihilominus ibi vt plurimum vnius diei,
 vel etiam bidui differentia cernitur inter calculum Astronomicum & epactas.
 Passim autem illo libro demonstrare conatur, quòd Pontifex in kalendario ni-
 hil variauerit, sed quòd iam post emendationem antiqua series permaneat.
 Verum quid de toto illo libello sit sentiendum, ex eo erit colligendum, quòd au-
 tor nec fundamenta nec rationes noui kalendarij intelligit: cuius argumen-
 tum inde desumitur, quòd ipse cyclum Paschalem dicit esse annorum 210. hoc
 est, septies triginta, sed quia 11. epactarum loca inueniantur vacua, facit ipse
 breuissimum cyclum annorum 133. hoc est, septies 19. annorum. Sed quomodo
 I hæc

hac cum cyclo equationum epactarum conueniant, ipse viderit. Qualis quæso iste cyclos erit annorum 133. vel 210. cum equationes illæ, propter duas anticipationes, æquinoctiorum scilicet & lunationum, interrumpant ordinem, aliquando demum in 300. annis, aliquando in 200. vt plurimum in 100. annis, qua interruptione aliæ epactæ alijs numeris in cyclo decemnouennali cedunt? Cum igitur epactæ, quæ sunt paschales termini, vagentur per omnes terminos aurei numeri, quis poterit inde certus cyclos paschalis, annorum 133. constitui? Cum ergò nec mentem Pontificis assequatur, nec etiam kalendarij rationes intelligat: facile quilibet iudicare poterit, quid illud sit futurum, quod pollicetur, se in alio quodam computo, quem etiam publicare velit, ad multa literatorum (de Mathematicis eum loqui puto) arguitur vel queritur vtrum, responsurum esse. Quod si ergò ipse se tam egregium huius rei putet esse artificem, vt, ad Mathematicorum arguitur vel queritur vtrum, rationes reddere sciat: respondeat & mihi ad hæc mea arguitur vel queritur vtrum, quæ hæctenus hoc libello, vel etiam priori mea Dialexi, ineptijs & falsitatibus noui kalendarij opposui.

Ioan. Busæus Iesuita Moguntia.

Prodiit item anno præterito 1585. disputatio apologetica pro nouo Kalendario, habita in Academia Moguntina ad 3. Idus Martias à Ioanne Busæo Iesuita. In qua ipse sibi persuadet, se reuerendissimi viri, Domini Iacobi Heerbrandi, Theologiae Doctoris & Professoris in Academia Tubingensi celeberrimi, disputationem contra idem Kalendarium egregiè elusisse & refutasse. Sed tota illa disputatione nihil agitur, quàm quòd incertissima per incertiora probantur: quæ demonstratione egent, pro confessis sumuntur: quæ à nostris sexcenties ex Sacrosancta Scriptura abunde refutata sunt, pro indubitatis habentur: Scripturæ testimonia in alienum sensum detorquentur, &c. Sed quia hîc mihi propositum non est alias quàm Astronomicas tractare questiones, ideo missas facio cætera disputationis illius capita, qualia sunt: An Pontifici Romano, eiq; soli cura corrigendi & promulgandi Kalendarij incumbat: an eius receptio sit res adiaphora: an eius gratia libertas Christiana, aut aliquis religionis articulus periclitetur: An Pontifex potuerit obseruationem eius sub anathemate præcipere: An mandata ipsius HVMANA (ipse enim obseruationem eius facit necessariam mandato SVO, hoc est, HVMANO, NON DIVINO) eiusdem sint autoritatis cum mandatis Dei de circumcisione & Baptismo, leges diuinae præceptis. Item de carnis priuio, de Romano Pontifice Antichristo &c. De his mihi iam nihil est negocij, quandoquidem

haud

Thef. 60.

Thef. 78.

haud dubio his & alijs Busæi ineptijs propediem (si modo responsione digna videantur) respondebitur. Verum caput cause primarium præterire nequeo. Hoc autem idem est cum principali pontificiorum argumento, de quo hoc libro egi. In eo ipso sibi egregie placet. Hoc, inquit, inter vtrumq; Kalendari- Thef. 39.
 rium interest, quod vetus crassissimum quendam errorem continet, nouum verò ab illo errore est vindicatum, atque ideò illud respuendum, hoc amplectendum. In nouo Kalendario **OMNIS ERROR & CORRUPTE-** Thef. 42.
L A sublata est. Sed quàm inanis & futilis sit hæc gloriatio, luce meridiana clarius est ex hoc præsentis examine. Busæus autem & cum ipso alijs, sententia huius, quemadmodum ex tota disputatione comparet, hæc habent fundamenta Thef. 5. 10.
 1. Pontificis Gregorij XIII. autoritatem, à quo kalendarium nomen habet, quia ab eo profecta & absoluta sit correctio erroris Mathematici, non ex invidia aut contentione, sed **CARITATE MERA**, vt Ecclesia Christi tanto Thef. 44.
 errore liberaretur. 2. Autoritatem Mathematicorum, quia error veteris kalendarij non Theologorum, sed Mathematicorum studio & industria sit sublatus, & quidem operâ Mathematicorum peritissimorum & sapientissimorum, qui ex primarijs Christiani orbis nationibus delecti sint. 3. Consensum aliorum Mathematicorum, celeberrimarum Academiarum, amplissimorumq; regnorum. Nam Matheseos, inquit, gnari norunt, & multi ex ipsis non Thef. 40. 6.
 dissententur, quod scilicet errorem Iuliani kalendarij rectè correxerit Pontifex. Academia verò celeberrima, quorum sententiæ quesita sunt, hanc rationem corrigendi itidem collaudarunt, nec Pontifex kalendarium publicauit Thef. 10.
 prius, quàm earum consentientes sententias cognouerit. Regna item, ditiones catholica, quin & Principes & Reges, Italia, Gallia, Hispania, Lusitania, In- In præfatione.
 dia, Polonia, Belgium, Hungaria, Sicilia, Anglia, Scotia, Suetia, correctio- Thef. 6.
 nem kalendarij magno silentio receperunt, & mandato Pontificis promptissime, haud grauatè, & dicto citius, felici successu paruerunt. Thef. 27. 62. 168. 214.

Sed quàm malè materiatur sit (vt verba Busæi in ipsum retorqueam) vniuersum huius ratiocinationis edificium, grauis hæc ruina hoc libro demonstrata, ostendit. Frustra nititur Pontificis autoritate, quæ nimis infirma est, ad crassissimos errores tuendos. Nimum ipse sibi de sapientia, peritia & industria Mathematicorum Romam conuocatorum pollicetur, sed res mira, quod Busæus eorum eximiam eruditionem tantis laudibus extollit, cum, qui fuerint, nesciat, & quid præstiterint, non intelligat. Nam nihil ipsi de eis, præter nudam Pontificis relationem in (ventosa) Bulla Kalendario præfixa, fuisse cogni-

cognitum, ex eo patet, quòd pro confirmatione sua sententia, præter illam Bullam nihil habet. Quid de aliorum Mathematicorum consensu sentendum sit, hic liber docet. Turpe quidem dictu, sed si modò vera fateri liceat: Misera res est, quòd multi in Mathesi rudissimi, pro Mathematicis haberi volunt, sibiq; iudicium de rebus captum suum longè excedentibus arrogare non erubescunt (ex quorum numero etiam est Moguntinus ille C. F. D. de quo paulò antè, Busæo haud dubio notus) qui tamen huius Kalendarij palpabiles absurditates non animadvertunt. Dolenda res, quosdam eas agnoscere, nec pro patriæ salute velle palàm alios de eis monere, sed ad nutum Pontificis, Kalendarium hoc mendosissimum approbare, id Regibus, Principibus, Rebus publicis, Academijs, & toti orbi, commendare, & ad receptionem cohortari, & c. Frustra igitur Busæus in sinum suum gaudet, quòd Kalendarij restitutione ab errore liberatus sit. Verùm, prosequatur ipse Pontificem & correctores laudibus & gratiarum actione, & quoniam vêtus Kalendarium vim distinguendi tempora (ipso dicente) amisit, habeat suum nouum, fruatur eo. Sed tamen, quia victor nondum abire potest, nam fundamentum eius destructum iacet, idèò det operam, vt reliquo suo malè materiato edificio prospiciat.

Thef. 43.44.

Thef. 59.

Thef. 83. Sed quid hoc est, quòd oportuit Pontificem mandato suo sub excommunicatione receptionem præcipiendo, velut pessulo ianuam claudere, vt scilicet Mathematicorum disputationes terminarentur? Item quid est, quòd eruditus & rerum Mathematicarum gnaris omnis porro disputandi occasio hoc Pontificis anathemate est amputata? Rationem ipse addit: quòd, inquit, in tanta ingeniorum, opinionumq; de ratione corrigendi Kalendarij, vel rationem à Pontifice propositam non approbassent, vel Principibus autores fuissent, ne illam acceptarent. Quid obsecro, hoc est aliud, quàm dissidentia causa propria, & contumelia in Procere S. Romani Imperij? Etenim si à peritissimis, sapientissimis, & eruditissimis totius orbis Christiani Mathematicis correctio hæc profecta est: si iam antè Principes & Academia in hanc correctionem promptissimè consenserunt: si hæc correctio sit perfectissima, nec vlli patrocinetur errori: annon ipsa per se magis fuisset grata animo libero, quàm fulmine anathematis coacto? quare subterfugit Pontifex aliorum Mathematicorum, & quidem peritorum docta iudicia? Non enim loquitur Busæus de imperitis, qui de rebus his, velut cæcus de coloribus iudicant (quale Busæi de hoc Kalendario iudicium est) sed de ERUDITIS & RERVM MATHEMATICARVM GNARIS ipsi sermo est. Sed horum erudita iudicia metuere, & anathemate profligare, profecto totam causam facit suspectam.

Deinde,

Deinde, mi Busæ, anne Proceribus Imperij, Regibus, Principibus, & Rebuspub. de certitudine vel incertitudine noui Kalendarij quidpiam ex suis Mathematicis, quos publicis stipendijs fouent iuratos, quærere non vis esse liberum, vt, si reformatio Pontificia rectissima esset, ipsi eo maiori cum promptitudine in sententiam Pontificis (si velint) descendant? Placēt ne vobis huiusmodi seruilia obsequia magis, quàm libera obedientiæ profectæ ex prompta voluntate & tranquilla conscientia, quæ de re ipsa certa sit? An Mathematicis non licet rem Mathematicam mathematicis rationibus examinare, & quid veri quid falsi habeat, inquirere? An postea si quid secus inuentum fuerit, non liceret secundum conscientia dictamen patefacere? Imò anne veritas ipsa, cœlum & rerum natura, culpanda erunt, eodemq; anathemate ferienda, si quid aliud habeant, quàm qua mandato Pontificio consonant? Hæc certè omnia vno nexu copulata sunt. Nam amputata doctis & peritis Mathematicis disputandi occasione: ipsis scientiæ Mathematicæ secreta inuestigandi (loquor de ijs quæ ad Kalendarium pertinent) licentia amputatur: veritati, ne veritas sit, præcipitur: Magnatibus verò ne de veritate certiores fieri cupiant, interdicitur: vel si etiam eam à suis Mathematicis exposcant, tum hi, quomodo in rei veritate Kalendarij huius rationes se habeant, ne edisserant, prohibentur, sed potius vt Pontifici in decipiendo toto Mundo coadiutores sint, sub indignatione Dei Omnipotentis astringuntur. Iam nunc, mi Busæ, cogites tecum, qui nam sint autores tantorum malorum, & turbarum, quæ huius fœdissimi Kalendarij gratia exorta sunt, de quibus satis multa in tua disputatione, ij né, qui vitiosi huius Kalendarij receptionē recusant, an qui sub speciosa promissione pro ouo scorpionem obtrudunt? Valeat ergo Kalendarium nouū, valeat eius anathema, quod totum Mundum vult suum esse mancipium.

In fine disputationis explodit Busæus sententiam Thobisæ Mollerii. Mirū verò, quòd ipse neglectis alijs, in solū hoc Mollerii scriptum inciderit. Sed nimis præcipitanter ex sola illa Molleriana instructione (cui tribuo, quantum ipsa ferre potest) concludit, quòd qui Kalendarium nouum impugnant, conentur vanis & falsis coniecturis lucem eius obscurare, hoc enim scripto demonstratum videt, quòd ipsum iam antè nimis sit obscurum. Quin potius iam omnes intelligunt, quàm vanissimis fundamentis nouum Kalendarium innitatur, & quàm subdolis technis subintrusum sit.

Hæc cum ita sint, cum coràm spectetis, vos Mathematici, quàm nihil certitudinis à nouo Kalendario expectari possit, cum in conscientia vestra conuicti sitis,

sitis, quòd ipsum præter meritum defenderitis: Quid facietis? Consilio obsecro
 parète fideli. Nolite ficulnea quarere erratis vestris tegumenta, nolite falsita-
 tes eius vltèrius tanta pertinacia excusare. Errasse quidem vos pœniteat, sed in
 errore agnito persistere pudeat. Quare oro vos per caput vestrum, parcite vobis
 ipsis, nam alioqui fœdam hanc maculam pertinacis & obstinati animi, emen-
 dationem non admittentis, nunquam abluetis. Vos per omnia sacra obsecro:
 parcite toto Mathematicorum augusto nostro ordini, in quo, per gratiam Dei,
 hoc nostro seculo quàm plurimi viri, pietate & insigni eruditione præstantissi-
 mi inueniuntur: Qui omnes propter vos malè audire coguntur. Nam vbique
 terrarum discordiarum & malorum, huius gratia exortorum, culpa nemini,
 nisi Mathematicis tam insontibus, quàm nocentibus inuritur, quasi propter
 solœcismum aliquem Astronomicum ipsorum gratia tollendum & corrigendū,
 tot, tantæq; funestæ turbæ hæctenus excitandæ fuerint: Cùm tamen nemo, nisi
 hoc nomine minus sanus, vllam in Kalendario correctionem, multò minus tam
 horrendas turbas, hac correctione mouendas expetiuerit. Quin potius per mi-
 sericordiam Dei omnipotentis vos obtestor, date gloriam Deo, agnoscite errores
 hos, in quos forsàn ex imprudentia incidistis, nolite vestris consilijs vnanimem
 Ecclesiã, hoc in genere, concordiam, quæ vltra mille annos inuariata in Roma-
 no imperio constitit, posthac, violare. Nulla vel vos vel quenquam alium vrget
 necessitas (nisi forsàn detestanda libido) huiusmodi per Kalendarium nouum
 disidijs Ecclesijs diuellere: nemini conducit hoc Kalendarium, nisi forsàn Cle-
 ricis in officijs suis peragendis: At contrà hac ipsa via communiter lites arin-
 tur in Ecclesijs, turbantur politiæ, confunduntur liberales scientiæ, præsertim
 Mathematicæ nostræ: quin & istis molestia non exigua imponitur, quibus hoc
 ipsum Kalendarium profuturum putatur: Quid enim oblectationis inde ha-
 bebunt, cùm nulla in eo sit certitudo, sed crassis & palpabilibus absurditatibus
 refertum sit. Parcite ergò populo Dei sancto, parcite ciuili hominum consuetu-
 dini, parcite nobilissimis nostris scientijs. Satis superq;, & plus quàm satis ma-
 lorum hæctenus est excitatum, quæ si quis adaugere voluerit, & si aliquanti-
 sper se id impunè posse ferre speret, vindictam tamen Dei omnipotentis non ef-
 fugiet. Deum Patrem Saluatoris nostri Iesu Christi ardentibus precibus adoro
 vt ipse cum Spiritu suo sancto clementer nobis adesse, nos protegere,
 corruptelas auertere, & hisce malis exoptatum

finem imponere di-
 gnetur.

A M E N.

Ad Lectorem.

HOc libello, candide lector, duo præstitimus. Primò, Kalendarij noui, cuius reformatio toti Mundo, vt perfectissima obtrusa est, errores crassissimos & intollerabiles deteximus: atq; sic promissioni, in fine ante cõclusionem Dialexeos nostræ germanicæ, satisfactum existimamus.

Deinde vt hoc pleniùs fieret, interseruimus Kalendarij noui præcipuorum canonum vsus & fundamenta, vnâ cum præcipuis tabulis. Ratio huius redditur pag. 15. § Placuit. & pag. 29. § Sed vt. Qualia sunt.

Inuenire numerum cycli solaris cuiusq; anni, pag. 17.

Inuenire literam dominicalem tam in veteri quàm nouo Kalendario, pag. 12. & 13.

Ratio quare in nouo kalendario cyclus solaris, seu literarum dominicalium interrumpatur, hoc est, Fundamenta tabulæ æquationis cycli solaris antiqui, pag. 12.

Inuenire Aureum numerum cuiusq; anni, pag. 30.

Ratio compositionis, seu fundamēta tabulæ æquationis epactarum, pag. 32.

Inuenire terminum & Dominicam Paschalem, pag. 40.

Quòd si quorundam inuestigatio in kalendarij noui Canonibus duplici modo haberi potest, nos huc simpliciore tantum & faciliorem posuimus, alterum data opera præteriuimus. Hinc tabulam nouam Paschalem omisimus.

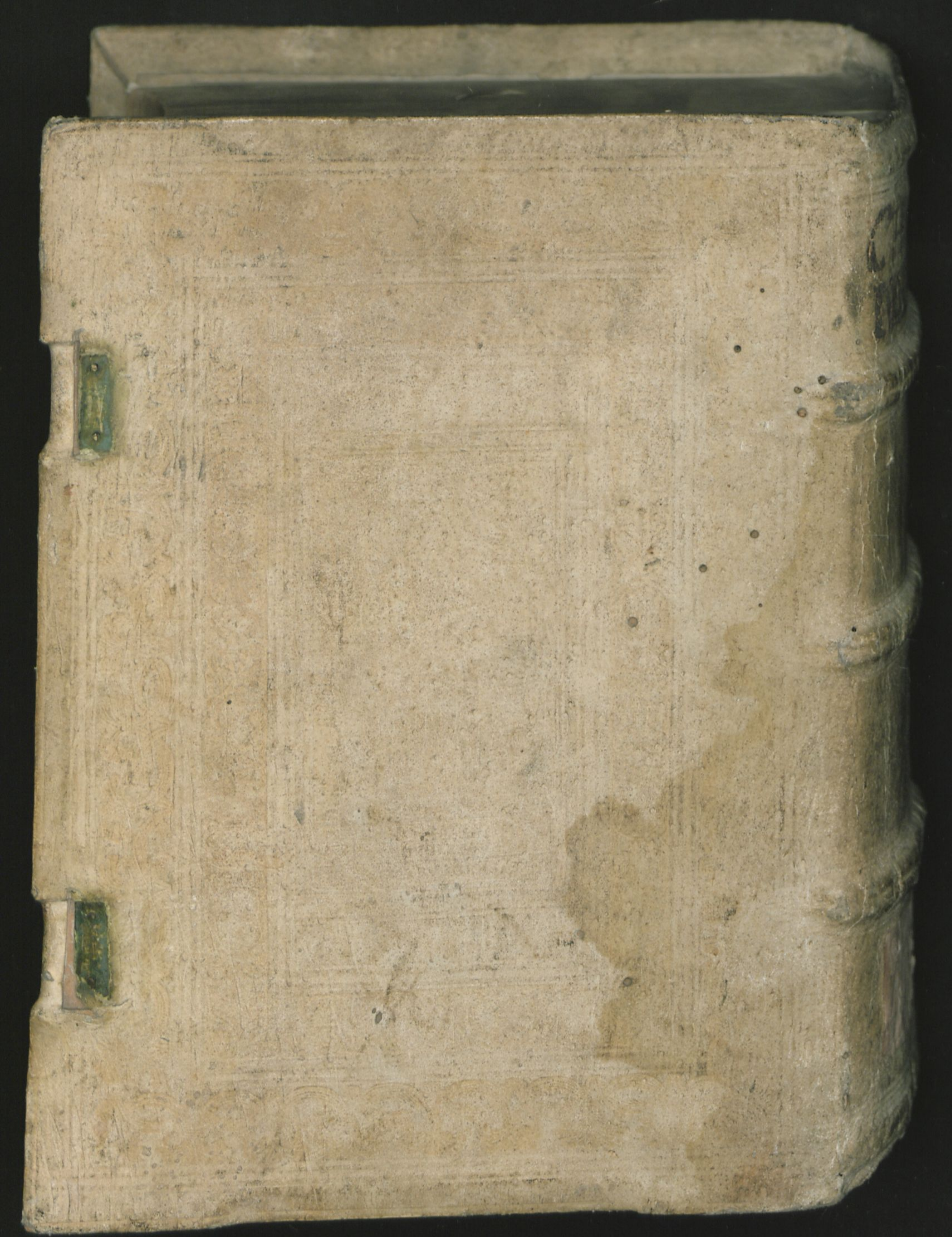
Præterea tabulas Epactarum distributarum per singulos dies omnium mensium totius anni iuxta martyrologium, omisimus, quanquam ea distributio sit vnum ex principalibus noui kalendarij capitibus: sed rationem eius reddidimus, pag. 55. lin. 17.

M. M. M.
M. M. M.
G.

154697

X2204370

M. Michaelis Mæstlini
 Gœppingensis, in Tubingensi
 Academia Mathematici

TERVM EXA-
 NOVI PONTIFICIALIS GRE-
 ANI KALENDARII, QVO EX IPSIS
 demonstratur, quòd nouum Kalendarium om-
 nis suis partibus, quibus quàm rectissimè refor-
 matum vel est, vel esse putatur, multis modis
 mendosum, & in ipsis fundamen-
 tis vitiosum sit.

VO AVTHOR VNIVERSOS MATHE-
 maticos, qui vel primùm consecere nouum illud Kalendarium, vel
 hactenus, audacter prouocat, vt nisi Impostores, & publi-
 cos in S. Romano Imperio turbatores haberi velint, ad hoc Exa-
 minatione respondeant. Aut si respondere nequeant: vt se nimis temerario
 consilio, & precoci consilio hoc Kalendarium collaudasse, atq; pas-
 sive recipiendum persuasisse, ingenuè pro communi Patria sala-
 temerariè ostendant.

TUBINGÆ,
 Apud Georgium Gruppenbachium.

M. D. LXXXVI.

